

WYMAGANIA EDUKACYJNE

KLASA 4

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Czytanie utworów literackich – liryka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje czytany utwór jako wiersz, – wygłasza z pamięci wskazany wiersz, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór, – krótko opowiada, o czym jest przeczytany utwór, – wie, kto to jest osoba mówiąca w wierszu, – wie, kto to jest bohater wiersza, – wyjaśnia pojęcie <i>adresat utworu</i>, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy poezji, – czyta wiersz głośno i wyraźnie, – wygłasza z pamięci wskazany wiersz, zwracając uwagę na znaki przestankowe, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – podejmuje próbę uzasadnienia wrażeń, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, dlaczego utwór jest wierszem, – czyta wiersz, akcentując ważne słowa, – wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, z poprawną dykcją, – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy poetyckie, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega język poezji, – czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację, – wygłasza wiersz z pamięci, odpowiednio modulując głosem i dokonując interpretacji głosowej, – opowiada w ciekawy sposób o sytuacji przedstawionej w wierszu, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje informacje na temat wiersza w formie, którą sam wybierze, – samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji utworu, – tworzy własne przykłady epitetów, porównań, uosobień, zdrobnień, wyrazów dźwiękonaśladowczych,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – wskazuje wers i zwrotkę, – wyjaśnia, czym jest wers i refren, – wymienia nazwy środków stylistycznych, takich jak: epitet, porównanie, powtórzenie, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, zdrobnienie, – wymienia elementy rytmizujące wypowiedź: wers, strofa, – zna pojęcie hymnu, – odróżnia utwór wierszowany od utworu epickiego, – nazywa elementy budowy utworu: tytuł. 	<ul style="list-style-type: none"> – określa nastrój wiersza, – przedstawia, jak rozumie omawiany utwór, w tym w formie przekładu intersemiotycznego, np. rysunek, dramę, – opowiada o osobie mówiącej w wierszu, – wskazuje adresata utworu, – wskazuje bohatera utworu, – znajduje wers, w którym jest zawarty zwrot do adresata, – rozpoznaje epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, powtórzenia, uosobienia i zdrobnienia w omawianych tekstach, – wskazuje rymy w wierszu, – rozpoznaje rym jako element rytmizujący wypowiedź 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa uczucia, jakie wzbudza w nim czytany utwór, – wskazuje cechy podmiotu lirycznego, – określa cechy bohatera wiersza, – porównuje rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach, – rozpoznaje w wierszu epitety, porównania, powtórzenia, wyrazy dźwiękonaśladowcze, uosobienia i zdrobnienia, – rozpoznaje refren jako element rytmizujący wypowiedź, – wymienia cechy hymnu. 	<ul style="list-style-type: none"> bohaterze wiersza, podmiocie lirycznym i ich uczuciach, – opisuje zachowanie bohatera utworu i wyraża swoją opinię na jego temat, – opisuje adresata utworu, – wyjaśnia, jak rozumie przesłanie utworu, – wyjaśnia znaczenie przenośne w tekście, – uzasadnia własne rozumienie utworu, – rozpoznaje funkcje epitetów, porównań, powtórzeń, wyrazów dźwiękonaśladowczych i uosobień, zdrobnień, – wyjaśnia, na czym polega rytm utworu, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – rozpoznaje elementy rytmizujące wypowiedź, – wskazuje cechy hymnu w danym utworze. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia funkcje epitetów, porównań, powtórzeń, wyrazów dźwiękonaśladowczych i uosobień, zdrobnień, – wymyśla własne propozycje wyrazów rymujących się, – wyczerpująco omawia sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, – określa nastrój wiersza, – charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, – charakteryzuje bohatera utworu, odwołując się do treści wiersza, – porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza, – rozpoznaje hymn wśród innych gatunków literackich.

Czytanie utworów literackich – epika

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – odpowiada na proste pytania dotyczące fragmentu tekstu, – odróżnia utwór epicki od wiersza, – wymienia elementy świata przedstawionego, takie jak: czas i miejsce akcji, bohaterowie, zdarzenia, – rozpoznaje fikcję literacką, – wskazuje elementy realistyczne w omawianych utworach, – wymienia wybrane gatunki literackie, takie jak: baśń, legenda, – nazywa elementy budowy utworu: tytuł, – wymienia wybrane wydarzenia omawianego utworu, – wymienia bohaterów utworu, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiada na pytania dotyczące fragment tekstu, – wymienia cechy utworu epickiego, – krótko opisuje elementy świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w przeczytanych utworach, – wymienia cechy gatunkowe baśni i legendy, – wyszukuje w tekście określone informacje, – rozpoznaje elementy budowy utworu: tytuł, – ustala kolejność wydarzeń w utworze, – podaje wyrazy wskazujące narratora, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiada na proste pytania dotyczące znajomości całego tekstu, – czyta głośno, wyraźnie, z odpowiednią artykulacją i z uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, – opowiada o elementach świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych w omawianych utworach, – opowiada o wybranych wydarzeniach, – wskazuje dialog w utworze, – określa rodzaj narratora w omawianym utworze, – nazywa rodzaj bohatera (bohater pierwszoplanowy, drugoplanowy, epizodyczny), 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski z analizy, – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi a fantastycznymi w przeczytanych utworach, – uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do baśni i legendy, – rozpoznaje związki przyczynowo- skutkowe, – rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, – określa relacje łączące bohaterów utworu, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, – dowodzi, że czytany utwór należy do określonego rodzaju i gatunku literackiego, podając odpowiednie przykłady z tekstu, – rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytuł, – porównuje narratorów w różnych utworach literackich, – charakteryzuje bohatera w omawianym utworze,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie <i>narrator</i>, – zna pojęcie <i>narracja</i>, – rozpoznaje wątek główny w utworze, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst, – rozpoznaje znaczenie dosłowne w tekście, – opowiada o treści utworu, zachowując kolejność wydarzeń. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, – przedstawia bohatera utworu, – wymienia niektóre cechy bohaterów, – rozpozna wątki poboczne, – wyjaśnia znaczenie dosłowne w utworze, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – rozpoznaje informacje ważne w utworze, – odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, np. rysunek, drama, spektakl teatralny. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia większość cech bohaterów, – określa rodzaj narracji (narracja pierwszoosobowa), – omawia wątek główny utworu, – prezentuje własne rozumienie utworu, – ocenia bohaterów literackich oraz zdarzenia, – określa tematykę utworu, – rozpoznaje fakty i opinie, 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do omawianego utworu, – odróżnia bohatera pierwszoplanowego od drugoplanowego i epizodycznego, – dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, – omawia wątek poboczny, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – porównuje treść czytanych utworów z własnymi doświadczeniami. 	<ul style="list-style-type: none"> – porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia swoje wnioski, – określa problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób.

Odbiór tekstów kultury – komiks

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – odpowiada na proste pytania dotyczące treści fragmentu komiksu, – zna pojęcie <i>komiks</i>, – rozpoznaje komiks, – krótko opowiada, o czym jest komiks, – wymienia elementy świata przedstawionego w komiksie, takie jak: czas i miejsce akcji, bohaterowie, zdarzenia, – podaje wybrane wydarzenia omawianego komiksu. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiada na pytania dotyczące treści całego komiksu, – opisuje elementy świata przedstawionego w komiksie, – rozróżnia i wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w komiksie, – wymienia charakterystyczne cechy komiksu, – ustala kolejność wydarzeń w utworze, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w komiksie, – przedstawia bohatera komiksu, – wymienia niektóre cechy bohaterów, – wypowiada się na temat przeczytanego komiksu, – wskazuje wartości ważne dla bohaterów komiksu, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta komiks wyraźnie z uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, wyrazów dźwiękonaśladowczych i wykrzyknień, – rozpoznaje czytany utwór jako komiks, – opowiada o elementach świata przedstawionego w komiksie, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, – prezentuje w dowolnej formie treść komiksu, – opowiada o wybranych wydarzeniach, – wskazuje w komiksie wypowiedzi bohaterów, – nazywa rodzaj bohatera: bohater pierwszoplanowy i drugoplanowy, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje elementy świata przedstawionego w komiksie i wyciąga wnioski z analizy, – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi a fantastycznymi w komiksie, – uzasadnia, dlaczego utwór jest komiksem, – rozpoznaje związki przyczynowo- skutkowe w komiksie, – określa relacje łączące bohaterów komiksu, – uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do komiksu, – odróżnia bohatera pierwszoplanowego od drugoplanowego, – określa tematykę komiksu, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – udowadnia, że czytany utwór jest komiksem, podając odpowiednie przykłady z tekstu, – charakteryzuje bohatera w omawianym komiksie, – określa problematykę komiksu, – wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń przedstawionych w komiksie, odwołując się do znajomości całej lektury, – tworzy według własnego pomysłu komiks z poznanymi bohaterami.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
	– rozpoznaje ważne informacje w komiksie.	– wymienia większość cech bohaterów, – ocenia bohaterów literackich i zdarzenia.	– odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – opowiada w ciekawy sposób o wydarzeniach przedstawionych w komiksie, – odczytuje uczucia przedstawione na rysunkach.	

Odbiór tekstów kultury – obraz

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
– określa tematykę obrazu, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim dzieło sztuki, – wymienia elementy obecne na obrazie.	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</u> , a ponadto: – prezentuje elementy przedstawione na obrazie, – wymienia elementy realistyczne i fantastyczne obecne na obrazie, – odróżnia pejzaż od portretu i martwej natury.	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną</u> , a ponadto: – opisuje sytuację przedstawioną na obrazie, – określa uczucia, jakie wywołuje obraz, – przedstawia własne rozumienie dzieła sztuki.	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą</u> , a ponadto: – opisuje pierwszy i drugi plan obrazu, – opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej na obrazie, – opisuje umieszczone na obrazie elementy.	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</u> , a ponadto: – określa nastrój obrazu oraz uzasadnia swoją wypowiedź, – przedstawia własne zdanie na temat sytuacji z obrazu, – omawia elementy sztuki plastycznej, takie jak: plan, barwy, kompozycja, światło, ruch,

				– dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy i opowiada historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie.
--	--	--	--	--

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Gramatyka języka polskiego – fonetyka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – wie, co to jest alfabet, – zna pojęcie litery i głoski, – rozpoznaje samogłoski i spółgłoski, – rozpoznaje sylabę, – wie, że litera <i>i</i> może pełnić w wyrazie różne funkcje. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna alfabet, – wie, co to jest litera, – wie, co to jest głoska, – odróżnia litery od głosek, – odróżnia samogłoski od spółgłosek, – dzieli wyraz na sylaby, – wie, co to jest samogłoska, – rozróżnia funkcję litery <i>i</i>. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – porządkuje proste wyrazy według alfabetu, – dzieli wyrazy na litery, – wskazuje w wyrazie samogłoski i spółgłoski, – dzieli wyrazy na sylaby, – określa funkcję litery <i>i</i>. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie przenosi wyrazy, – porządkuje trudniejsze wyrazy według alfabetu, – dzieli wyrazy na głoski, – rozpoznaje funkcję litery <i>i</i> w wyrazie. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje w praktyce znajomość alfabetu do sprawnego wyszukiwania tytułów utworów w podręczniku i wyrazów w słownikach, – dzieli wyraz na głoski, zwracając uwagę na różne funkcje litery <i>i</i>.

Gramatyka języka polskiego – części mowy

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – wymienia części mowy, takie jak: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówek, przyimek, spójnik, zaimek, – podaje pytania odmiennej części mowy, – rozpoznaje osobowe formy czasownika, – odróżnia bezokolicznik od odmiennej form czasownika, – rozpoznaje osobę i liczbę czasownika, – rozpoznaje liczbę i rodzaj rzeczownika, – wie, że rzeczownik odmienia się przez przypadki. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w zdaniu części mowy, takie jak: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówek, przyimek, – rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: bezokoliczniki, – nazywa przypadki i ich pytania, – rozpoznaje czas i tryb czasownika, – wskazuje wyrażenie przyimkowe, – wie, że przyimek jest nieodmienną częścią mowy, – wie, że przyimek łączy się z rzeczownikiem. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, – rozpoznaje rodzaj czasownika, – stosuje poprawne formy rzeczownika, czasownika, przymiotnika, – odmienia rzeczownik przez przypadki i liczby, – odmienia czasownik przez czasy, osoby, liczby, rodzaje, – podaje przykłady wyrażen przyimkowych. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa rolę czasownika w wypowiedzi, – określa przypadek rzeczownika w zdaniu, – stosuje poprawne formy liczebnika, – rozpoznaje poszczególne części mowy wśród innych, – stosuje w praktyce zasady pisowni przyimków prostych i złożonych oraz wyrażen przyimkowych, – rozpoznaje spójniki. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – określa funkcję części mowy w tekście, – bezbłędnie zapisuje przyimki proste i złożone oraz wyrażenia przyimkowe, – poprawnie używa różnych form rzeczowników i przymiotników, a w razie wątpliwości korzysta ze słownika.

Gramatyka języka polskiego – składnia

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia zdanie od równoważnika zdania, – wskazuje przykłady czasownika w formie osobowej, – rozpoznaje główne części zdania, – podaje pytania głównych części zdania, – rozpoznaje zdanie pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, – zna pojęcie <i>zdanie złożone</i>, – wie, że występuje zdanie oznajmujące, pytające i rozkazujące. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, czym się różni zdanie od równoważnika zdania, – rozpoznaje czasowniki w formie osobowej, – wie, że jest grupa podmiotu i grupa orzeczenia, – dostrzega związki między wyrazami w zdaniu, – odróżnia zdanie pojedyncze nierozwinięte od rozwiniętego, – odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego, – rozpoznaje zdania oznajmujące, pytające i rozkazujące. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania, – stosuje czasowniki w formie osobowej do tworzenia zdania, – wskazuje podmiot i orzeczenie w zdaniu, – rozpoznaje zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, – wyodrębnia zdania składowe w zdaniu złożonym, – tworzy zdania, uwzględniając cel wypowiedzi: oznajmujące, pytające i rozkazujące. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy zdanie i równoważnik zdania, – przekształca zdanie na równoważnik zdania i odwrotnie, – rozpoznaje, jaką częścią mowy jest wyrażony podmiot, a jaką – orzeczenie, – rozpoznaje grupę podmiotu i grupę orzeczenia, – sporządza wykres zdania pojedynczego, – stosuje zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte w różnych formach wypowiedzi, – wyjaśnia, czym się różni zdanie pojedyncze od złożonego. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie tworzy związki wyrazowe w zdaniach, – poprawnie tworzy różne rodzaje zdań, – poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach zdania pojedyncze i złożone, – przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie.

Zróżnicowanie języka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie <i>frazeologizm</i>, – zna frazeologizmy omawiane na lekcji, – wie, co to jest synonim i antonim, – zna słownik synonimów. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, co to związek frazeologiczny, – rozpoznaje związki frazeologiczne w wypowiedziach, – rozpoznaje synonimy i antonimy, – wie, jak korzystać ze słownika synonimów. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, co to jest związek frazeologiczny, – wie, że związki frazeologiczne są obecne w życiu codziennym, – podaje przykłady związków frazeologicznych, – podaje przykłady synonimów i antonimów, – omawia zasady korzystania ze słownika synonimów. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie omawianych związków frazeologicznych, – redaguje zdania ze związkami frazeologicznymi, – wyjaśnia, czym są synonimy i antonimy, – tworzy synonimy i antonimy, – korzysta ze słownika synonimów. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje w wypowiedziach związki frazeologiczne, – używa synonimów i antonimów w celowy sposób.

Ortografia i interpunkcja

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – poprawnie zapisuje wyrazy często używane, – rozpoczyna wypowiedzenie wielką literą, – rozróżnia znaki interpunkcyjne: kropkę, przecinek, znak zapytania, wykrzyknik, – stosuje kropkę na końcu zdania. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady pisowni wyrazów z <i>ó, u, rz, ż</i>, – poprawnie zapisuje wyrazy, których pisownię wcześniej ćwiczył, – wie, że należy postawić przecinek, aby oddzielić te same części mowy, – stosuje cudzysłów w tytułach, – używa wykrzyknika, – wymienia zasady użycia przecinka przed spójnikami i w zdaniu. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady pisowni wyrazów z <i>h, ch</i>, dużą i małą literą, przeczenia <i>nie</i> z czasownikami w formie osobowej, – stosuje zasady pisowni wyrazów z <i>ó, u, rz, ż, h, ch</i>, – oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym, – stosuje znaki interpunkcyjne w redagowanych przez siebie tekstach. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady pisowni w zakresie pozostałych zasad ortograficznych, – poprawnie zapisuje wyrazy zgodnie z poznanymi zasadami ortograficznymi, – poprawnie zapisuje wyrazy z <i>ó</i> niewymiennym, – poprawnie zapisuje wyrazy z <i>rz</i> i <i>ż</i> niewymiennym, – zapisuje poprawnie wyrazy z <i>h</i> niewymiennym, – stosuje cudzysłów w celu oznaczenia czyichś słów, – używa dwukropka przed wyliczeniem. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie zapisuje wyrazy z trudnością ortograficzną, – stosuje dwukropek i myślnik w dialogu, – samodzielnie i sprawnie korzysta ze słownika ortograficznego, – redaguje własne teksty złożone z różnych rodzajów zdań i poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne.

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje notatkę, – wie, że są różne sposoby notowania, – dostrzega interpunkcję w zapisie dialogu, – wie, co zawiera opis postaci, miejsca, krajobrazu, – podejmuje próbę tworzenia opisu postaci, miejsca, – zna pojęcie <i>akapit</i>, – zna pojęcie <i>argument</i>, – wie, co to jest plan wydarzeń, – wie, czym się różni plan ramowy od planu szczegółowego, – wie, jaką formą wypowiedzi są życzenia, – podejmuje próbę napisania życzeń, – wie, jak wygląda zaproszenie i ogłoszenie, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – zna cechy notatki, – zna różne rodzaje notowania, – rozpoznaje dialog, – zna zasady zapisywania dialogu, – gromadzi słownictwo do opisu postaci, miejsca, – tworzy plan opisu postaci, miejsca, krajobrazu, – wie, co to jest akapit, – wie, co to jest argument, – wie, jak jest zbudowany argument, – wie, jak tworzyć plan wydarzeń, – odróżnia plan ramowy od planu szczegółowego, – wie, czym się cechują życzenia, – rozpoznaje zaproszenie i ogłoszenie wśród innych form wypowiedzi, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia cechy notatki, – rozróżnia rodzaje notatki, – zapisuje dialog, – tworzy opis postaci, miejsca, krajobrazu na podstawie planu, – wyjaśnia, co to jest akapit, – podaje przykłady argumentu, – wyjaśnia, jak tworzyć plan wydarzeń, – tworzy plan ramowy, – rozpoznaje życzenia spośród innych form wypowiedzi, – wskazuje wymagane informacje w zaproszeniu i ogłoszeniu, – omawia elementy kompozycyjne zaproszenia i ogłoszenia, – wypowiada się na temat cech listu jako formy wypowiedzi, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy notatki, – tworzy dialog, – porządkuje słownictwo do opisu postaci, miejsca, krajobrazu, – tworzy opis postaci, miejsca, krajobrazu, – stosuje w wypowiedzi pisemnej akapity, – stosuje w swoich wypowiedziach argumenty, – omawia budowę argumentu, – tworzy plan szczegółowy, – układa życzenia, – redaguje zaproszenie i ogłoszenie, – pisze wypowiedź w formie listu o właściwej kompozycji i układzie graficznym, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą</u>, a ponadto:</p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy według własnego pomysłu funkcjonalną notatkę, – stosuje poprawną interpunkcję w zapisie dialogu, – samodzielnie tworzy bogaty treściowo opis postaci, miejsca, krajobrazu, – podejmuje próbę uzasadniania argumentu, – tworzy plan w jednolitej formie: zdań lub równoważników zdań, – tworzy życzenia i zaproszenie w formie oficjalnej i nieoficjalnej.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje elementy kompozycyjne zaproszenia i ogłoszenia, – zna list jako formę wypowiedzi, – wie, kim są nadawca i adresat, – zna zwroty do adresata. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna elementy kompozycyjne zaproszenia i ogłoszenia, – zna elementy listu, – odróżnia nadawcę i adresata, – zna zasady pisowni w zwrotach do adresata, – pisze list prywatny, – tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, dialog. 	<ul style="list-style-type: none"> – podaje przykłady nadawcy i adresata, – omawia zasady pisowni w zwrotach do adresata, – pisze rozwinięty list prywatny, – tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis, list. 	<ul style="list-style-type: none"> – zachowuje zasady etykiety językowej, tworząc współczesne formy komunikatów, – stosuje wiedzę o języku w tworzonych przez siebie formach wypowiedzi. 	

WYMAGANIA EDUKACYJNE

KLASA 5

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Czytanie utworów literackich – liryka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje czytany utwór jako wiersz, – wygłasza z pamięci wskazany wiersz, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór, – krótko opowiada, o czym jest przeczytany utwór, – wie, kto to jest osoba mówiąca w wierszu, – wyjaśnia pojęcie <i>podmiot liryczny</i>, – wie, kto to jest bohater wiersza, – wyjaśnia pojęcie <i>adresat utworu</i>, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy poezji, – czyta wiersz głośno i wyraźnie, – wygłasza z pamięci wskazany wiersz, zwracając uwagę na znaki przestankowe, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – podejmuje próbę uzasadnienia wrażeń, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór, – wskazuje wartości ważne dla podmiotu lirycznego w omawianych utworach, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, dlaczego utwór jest wierszem, – czyta wiersz, podkreślając głosem ważne słowa, – wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, z poprawną dykcją, – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy poetyckie, – nazywa uczucia, jakie wzbudza w nim czytany utwór, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega język poezji, – czyta wiersz, stosując odpowiednie tempo i intonację, – wygłasza wiersz z pamięci, odpowiednio modulując głosem i dokonując interpretacji głosowej, – opowiada w ciekawy sposób o sytuacji przedstawionej w wierszu, a także o bohaterze wiersza, podmiocie lirycznym i ich uczuciach, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje informacje na temat wiersza w formie, którą sam wybiera, w tym interaktywnej, – samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji utworu, – tworzy własne przykłady epitetów, porównań, uosobień, metafor, wyrazów dźwiękonaśladowczych, ożywień, – wyjaśnia funkcje epitetów, porównań, metafor, wyrazów dźwiękonaśladowczych,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia podmiot liryczny od adresata, – wymienia wartości w utworze, – wskazuje wers i strofę (zwrotkę), – odróżnia wers od strofy (zwrotki), – wyjaśnia, czym jest rym, wers, refren, – wymienia nazwy środków stylistycznych, takich jak: epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofa, – wymienia elementy rytmizujące wypowiedź: wers, strofa, – zna pojęcia hymnu, bajki, – odróżnia utwór wierszowany od utworu epickiego, – nazywa elementy budowy utworu: tytuł. 	<ul style="list-style-type: none"> – określa nastrój wiersza, – nazywa wyrazy wskazujące na podmiot liryczny i adresata, – opowiada o osobie mówiącej w wierszu, – przedstawia myśli i uczucia osoby mówiącej w wierszu, – wskazuje adresata utworu, – wskazuje bohatera utworu, – odnajduje wers, w którym jest zwrot do adresata, – rozpoznaje epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy w omawianych tekstach, – wymienia nazwy środków: ożywienie, apostrofa, powtórzenie, – wskazuje rymy w wierszu, – rozpoznaje utwór jako hymn, bajkę. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia, jak rozumie omawiany utwór, w tym w formie przekładu intersemiotycznego, np. rysunku, dramy, – wskazuje cechy podmiotu lirycznego, – określa cechy bohatera wiersza, – porównuje rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach, – rozpoznaje w wierszu przenośnię, uosobienie, ożywienie, apostrofę, powtórzenie, – wie, że utwór może mieć sens dosłowny i przenośny, – rozpoznaje refren jako element rytmizujący wypowiedź, – wymienia cechy hymnu, bajki. 	<ul style="list-style-type: none"> – opisuje zachowanie bohatera utworu i wyraża swoją opinię na jego temat, – opisuje adresata utworu, – wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia, które wzbudza w nim czytany utwór, – wyjaśnia, jak rozumie przesłanie utworu, – wyjaśnia znaczenie przenośne w tekście, – uzasadnia własne rozumienie utworu, – rozpoznaje funkcję epitetu, porównania, uosobienia, metafory, apostrofy, ożywienia, powtórzenia, – odróżnia sens dosłowny od przenośnego, – wyjaśnia, na czym polega rytm utworu, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – wskazuje cechy hymnu i bajki w danym utworze. 	<ul style="list-style-type: none"> uosobień, ożywień, apostrof, powtórzeń, – odczytuje sens przenośny w utworze, – wymyśla własne propozycje wyrazów rymujących się, – omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną w wierszu, – uzasadnia swoją wypowiedź, – charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, – charakteryzuje bohatera utworu, odwołując się do treści wiersza, – porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza, – rozpoznaje hymn i bajkę wśród innych gatunków literackich.

Czytanie utworów literackich – epika

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – odpowiada na proste pytania dotyczące fragmentu tekstu, – rozpoznaje utwór epicki, – odróżnia utwór epicki od wiersza, – wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterów, wydarzenia, – rozpoznaje fikcję literacką, – wskazuje elementy realistyczne w omawianych utworach, – wymienia wybrane gatunki literackie: mit, opowiadanie, powieść, – nazywa elementy budowy utworu: tytuł, – wymienia wybrane wydarzenia omawianego utworu, – rozpoznaje bohatera, – wymienia bohaterów utworu, – zna pojęcie <i>narrator</i>, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiada na pytania dotyczące fragmentu tekstu, – wymienia cechy utworu epickiego, – określa czas i miejsce akcji oraz bohaterów, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w przeczytanych utworach, – wymienia cechy gatunkowe mitu, opowiadania i powieści, – wyszukuje w tekście określone informacje, – rozpoznaje elementy budowy utworu – tytuł, – ustala kolejność wydarzeń w utworze, – wskazuje narratora, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, – przedstawia bohatera utworu, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – odpowiada na proste pytania dotyczące znajomości całego tekstu, – czyta głośno, wyraźnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, – opowiada o elementach świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych w omawianych utworach, – rozpoznaje elementy budowy utworu – puenta, – opowiada o wybranych wydarzeniach, – wskazuje dialog w utworze, – nazywa rodzaj narratora w omawianym utworze, – nazywa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, – wymienia większość cech bohaterów, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski z analizy, – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi a fantastycznymi w przeczytanych utworach, – uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do mitu, opowiadania, powieści, – rozpoznaje elementy budowy utworu – punkt kulminacyjny, – rozpoznaje związki przyczynowo- skutkowe, – wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju, – rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, – określa relacje łączące bohaterów utworu, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, – dowodzi, że czytany utwór należy do określonego rodzaju i gatunku literackiego, podając odpowiednie przykłady z tekstu, – rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytuł, puenta, punkt kulminacyjny, – prezentuje według własnego pomysłu, z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami w utworze, – porównuje narratora w różnych utworach literackich,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie <i>narracja</i>, – zna pojęcia <i>fabuła</i>, <i>akcja</i>, – rozpoznaje wątek główny w utworze, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst, – rozpoznaje znaczenie dosłowne w tekście, – opowiada o treści utworu, zachowując kolejność wydarzeń, – wie, co to jest dialog i monolog. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia niektóre cechy bohaterów, – rozpoznaje wyrazy wskazujące na narrację, – odróżnia fabułę od akcji, – rozpoznaje wątki poboczne, – wyjaśnia znaczenie dosłowne w utworze, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – rozpoznaje ważne informacje w utworze, – tworzy projekt pracy (przekład intersemiotyczny, np. rysunek, drama, spektakl teatralny), który będzie interpretacją utworu, – rozpoznaje dialog i monolog. 	<ul style="list-style-type: none"> – nazywa rodzaj narracji: pierwszoosobowa, trzecioosobowa, – omawia wątek główny, – wymienia zdarzenia składające się na akcję w utworze, – określa doświadczenia bohaterów literackich, – prezentuje własne rozumienie utworu, – ocenia bohaterów literackich i zdarzenia, – rozpoznaje informacje mniej ważne w utworze, – rozpoznaje fakty i opinie, – odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, np. rysunek, drama, spektakl teatralny, – odróżnia dialog od monologu. 	<ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do omawianego utworu, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, – dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, – określa tematykę utworu, – omawia wątek poboczny, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – porównuje cechy identyfikujące teksty kultury należące do: literatury, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych, – porównuje treść czytanych utworów z własnymi doświadczeniami. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje bohatera w omawianym utworze, w tym z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, – porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia swoje wnioski, – określi problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób.

Odbiór tekstów kultury

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – określa tematykę obrazu, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim dzieło sztuki, – wymienia elementy obecne na obrazie. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje elementy przedstawione na obrazie, – wymienia elementy realistyczne i fantastyczne obecne na obrazie, – odróżnia pejzaż od portretu i martwej natury. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje sytuację przedstawioną na obrazie, – nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, – określa uczucia, jakie wywołuje obraz, – przedstawia własne rozumienie dzieła sztuki, – wskazuje cechy tekstów kultury należących do sztuk plastycznych. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – opisuje pierwszy i drugi plan obrazu, – opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej na obrazie, – opisuje umieszczone na obrazie elementy, – przedstawia własne rozumienie dzieła sztuki poprzez podanie tematów rozmów postaci przedstawionych na obrazie, – rozumie właściwości tekstów kultury należących do sztuk plastycznych. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – określa nastrój obrazu oraz uzasadnia swoją wypowiedź, – przedstawia własne zdanie na temat sytuacji z obrazu, – omawia elementy sztuki plastycznej, takie jak: plan, barwy, kompozycja, światło, ruch, – dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy i opowiada historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje słownictwo związane z teatrem, – wie, kto to jest widz i aktor, – wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny i film, – wymienia elementy dzieła filmowego i telewizyjnego, takie jak: gra aktorska, muzyka, – odróżnia tekst literacki od jego adaptacji, – wie, co to jest adaptacja utworu literackiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – przedstawia własne rozumienie spektaklu, filmu, – wskazuje cechy tekstów kultury przynależnych do: literatury, teatru, filmu, muzyki, – wyodrębnia elementy składające się na spektakl teatralny i film (gra aktorska, reżyseria, dekoracja, charakteryzacja, kostiumy, rekwizyty, muzyka), – rozumie, czym jest adaptacja utworu literackiego. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozumie właściwości tekstów kultury przynależnych do: teatru, filmu, muzyki, – wskazuje charakterystyczne cechy przekazów audiowizualnych – filmu, programu informacyjnego, programu rozrywkowego, – wskazuje różnice między tekstem literackim a jego adaptacją, – zestawia treści tekstów kultury z własnym doświadczeniem, – wypowiada się na temat filmu, spektaklu, – świadomie i z uwagą odbiera filmy, spektakle, zwłaszcza adresowane do dzieci i młodzieży. 	<ul style="list-style-type: none"> – w ciekawy sposób opowiada o wydarzeniach, – określa cechy bohaterów, – opisuje bohaterów, – wyraża swoją opinię o bohaterach i ich zachowaniu, – przedstawia morał płynący z przedstawienia, – opowiada w ciekawy sposób o swojej wizycie w teatrze, swobodnie używając słownictwa związanego z teatrem. 	<ul style="list-style-type: none"> – pracując w grupie, planuje scenografię, rekwizyty, kostiumy, ruch sceniczny, – pracując w grupie, przygotowuje inscenizację, – wypowiada się o swoich wrażeniach z ostatnio obejrzanego przedstawienia teatralnego, – wymyśla sposoby wykorzystania różnych przedmiotów codziennego użytku w teatrze.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Gramatyka języka polskiego

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje sylabę, – wie, że „i” w wyrazie może pełnić różne funkcje, – zna pojęcie głoski nosowej, – zna pojęcie <i>frazeologizm</i>, – zna frazeologizmy omawiane na lekcji, – wie, co to jest synonim i antonim, – zna słownik synonimów, – wie, że jest oficjalna i nieoficjalna odmiana polszczyzny. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – dzieli wyraz na sylaby, – wie, co to jest samogłoska, – rozróżnia funkcję litery <i>i</i>, – wie, co to jest związek frazeologiczny, – rozpoznaje związki frazeologiczne w wypowiedziach, – rozpoznaje synonimy i antonimy, – wie, jak korzystać ze słownika synonimów, – odróżnia oficjalną i nieoficjalną odmianę polszczyzny. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – dzieli wyrazy na sylaby, – wyjaśnia, co to jest związek frazeologiczny, – wie, że związki frazeologiczne są obecne w życiu codziennym, – podaje przykłady związków frazeologicznych, – podaje przykłady synonimów i antonimów, – omawia zasady korzystania ze słownika synonimów, – tworzy teksty z wykorzystaniem oficjalnej i nieoficjalnej odmiany polszczyzny, – rozpoznaje różne odmiany polszczyzny. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje funkcję „i” w wyrazie, – wyjaśnia znaczenie omawianych związków frazeologicznych, – redaguje zdania ze związkami frazeologicznymi, – wyjaśnia, czym są synonimy i antonimy, – tworzy synonimy i antonimy, – korzysta ze słownika synonimów, – używa stylu dostosowanego do sytuacji komunikacyjnej. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wykorzystuje w praktyce znajomość alfabetu do sprawnego wyszukiwania tytułów utworów w podręczniku i korzystania ze słowników, – wskazuje różne funkcje „i”, – stosuje w wypowiedziach związki frazeologiczne, – używa synonimów i antonimów w celowy sposób, – dostosowuje sposób wypowiedziania się do zamierzonego celu wypowiedzi.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<p>– wymienia części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówki, przyimek, zaimek,</p> <p>– zna pojęcia: odmienne i nieodmienne części mowy,</p> <p>– podaje pytania odmiennych części mowy,</p> <p>– rozpoznaje osobowe formy czasownika,</p> <p>– odróżnia bezokolicznik od odmiennych form czasownika,</p> <p>– rozpoznaje osobę i liczbę czasownika,</p> <p>– rozpoznaje liczbę i rodzaj rzeczownika,</p> <p>– wie, że rzeczownik odmienia się przez przypadki,</p> <p>– wie, że przymiotniki i przysłówki się stopniują,</p> <p>– rozpoznaje liczebniki wśród innych części mowy.</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <p>– rozpoznaje w zdaniu części mowy: rzeczownik, czasownik, przymiotnik, liczebnik, przysłówki, przyimek, zaimek,</p> <p>– wymienia odmienne i nieodmienne części mowy,</p> <p>– rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na <i>-no</i>, <i>-to</i>, bezokoliczniki oraz konstrukcje z <i>się</i>,</p> <p>– nazywa przypadki i ich pytania,</p> <p>– odmienia rzeczownik przez przypadki,</p> <p>– rozpoznaje czas i tryb czasownika,</p> <p>– wskazuje wyrażenie przymkowe,</p> <p>– wie, że przyimek jest nieodmienną częścią mowy,</p> <p>– wie, że przyimek łączy się z rzeczownikiem.</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <p>– odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych,</p> <p>– rozpoznaje rodzaj czasownika,</p> <p>– stosuje poprawne formy rzeczownika, czasownika, przymiotnika,</p> <p>– odmienia czasownik przez osoby, liczby, rodzaje, czasy, tryby,</p> <p>– nazywa tryby czasownika,</p> <p>– podaje przykłady wyrażen przymkowych,</p> <p>– przekształca formy nieosobowe czasownika w formy osobowe,</p> <p>– stosuje stopniowanie regularne przymiotników i przysłówków,</p> <p>– określa rodzaje liczebników.</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <p>– określa przypadek rzeczownika w zdaniu,</p> <p>– stosuje poprawne formy liczebnika,</p> <p>– rozpoznaje poszczególne części mowy,</p> <p>– stosuje w praktyce zasady pisowni przymków prostych i złożonych oraz wyrażen przymkowych,</p> <p>– rozpoznaje spójniki,</p> <p>– przekształca czasowniki w formach osobowych na czasowniki w formach nieosobowych,</p> <p>– przekształca zdania z jednego trybu w inny,</p> <p>– stosuje stopniowanie nieregularne przymiotników i przysłówków,</p> <p>– odróżnia rodzaje liczebników.</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <p>– określa funkcję części mowy w tekście,</p> <p>– zapisuje bezbłędnie przymki proste i złożone oraz wyrażenia przymkowe,</p> <p>– odróżnia formę złożoną czasu przyszłego z bezokolicznikiem od formy złożonej z dwóch czasowników,</p> <p>– stopniuje bezbłędnie przysłówki i przymiotniki w sposób regularny i nieregularny,</p> <p>– tworzy różne rodzaje liczebników.</p>

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia zdanie od równoważnika zdania, – wie, że w zdaniu jest podmiot, orzeczenie, przydawka, dopełnienie i okolicznik, – podaje pytania podmiotu i orzeczenia, – rozpoznaje zdanie pojedyncze nierozwinięte i rozwinięte, – zna pojęcie zdania złożonego. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, czym się różni zdanie od równoważnika zdania, – wie, że jest grupa podmiotu i grupa orzeczenia, – dostrzega związki między wyrazami w zdaniu, – wskazuje w zdaniu podmiot, orzeczenie, przydawkę, – wymienia pytania przydawki, dopełnienia i okolicznika, – rozpoznaje związki główne i poboczne, – odróżnia zdanie pojedyncze nierozwinięte od rozwiniętego, – odróżnia zdanie pojedyncze od zdania złożonego. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania, – rozpoznaje w zdaniu dopełnienie i okolicznik, – rozpoznaje zdanie pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte, – zna pojęcie szyku wyrazów, – wyodrębnia zdania składowe w zdaniu złożonym. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy zdanie i równoważnik zdania, – przekształca zdanie w równoważnik zdania i odwrotnie, – rozpoznaje, jaką częścią mowy jest wyrażony podmiot, a jaką orzeczenie, – rozpoznaje grupę podmiotu i grupę orzeczenia, – odróżnia części zdania i poprawnie je nazywa, – odróżnia przydawkę od dopełnienia i okolicznika, – sporządza wykres zdania pojedynczego, – stosuje zdania pojedyncze rozwinięte i nierozwinięte w różnych formach wypowiedzi, – wyjaśnia, czym się różni zdanie pojedyncze od zdania złożonego. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie stosuje zdanie i równoważnik zdania w swoich wypowiedziach, – określa funkcje składniowe części zdania, – tworzy poprawnie związki wyrazowe w zdaniach, – dokonuje poprawnie rozbioru logicznego zdania, – tworzy poprawnie różne rodzaje zdań, – stosuje poprawnie w swoich wypowiedziach zdania pojedyncze i złożone, – przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA				
<ul style="list-style-type: none"> – zapisuje poprawnie wyrazy często używane, – rozpoczyna wypowiedzenie wielką literą, – rozróżnia znaki interpunkcyjne: kropkę, przecinek, znak zapytania, wykrzyknik, – stosuje kropkę na końcu zdania. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady pisowni wyrazów z <i>ó, u, rz, ź, h, ch</i> i pisowni partykuły <i>nie</i> z czasownikami, – zapisuje poprawnie wyrazy, których pisownię wcześniej wyćwiczył, – wie, że należy postawić przecinek, aby oddzielić te same części mowy, – stosuje cudzysłów w tytułach, – używa wykrzyknika, – wymienia zasady użycia przecinka przed spójnikami i w zdaniu. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady pisowni wielkiej i małej litery oraz partykuły <i>nie</i> z rzeczownikami, przymiotnikami i przysłówkami oraz partykuły <i>-by</i> z osobowymi formami czasowników, – stosuje zasady pisowni wyrazów z <i>ó, u, rz, ź, h, ch</i> oraz partykuły <i>nie</i> z czasownikami, – oddziela przecinkiem zdania składowe w zdaniu złożonym, – stosuje znaki interpunkcyjne w redagowanych przez siebie tekstach. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna zasady pisowni w zakresie pozostałych zasad ortograficznych, w tym <i>-ji, -ii, -i</i> w zakończeniach rzeczowników, – zapisuje poprawnie wyrazy w zakresie wprowadzonych zasad ortograficznych, – zapisuje poprawnie wyrazy z <i>ó</i> niewymiennym, – zapisuje poprawnie wyjątki w pisowni <i>rz</i> po spółgłoskach, – zapisuje poprawnie wyrazy z <i>rz</i> i <i>ź</i> niewymiennym, – zapisuje poprawnie wyrazy z <i>h</i> niewymiennym, – stosuje cudzysłów w celu oznaczenia czyichś słów, – używa dwukropka przed wyliczeniem. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – zapisuje poprawnie wyrazy z trudnością ortograficzną, – stosuje dwukropki i myślniki w dialogu, – korzysta samodzielnie i sprawnie ze słownika ortograficznego, – redaguje własne teksty złożone z różnych rodzajów zdań i poprawnie stosuje znaki interpunkcyjne.

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
NOTATKA, DIALOG, OPIS, WYPOWIEDŹ ARGUMENTACYJNA, PLAN WYDARZEŃ, ŻYCZENIA, ZAPROSZENIE, OGŁOSZENIE, LIST, OPOWIADANIE				
<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje notatkę wśród innych form wypowiedzi, – rozpoznaje dialog, – dostrzega interpunkcję w zapisie dialogu, – wie, co zawiera opis postaci, miejsca, krajobrazu i obrazu, – podejmuje próbę tworzenia opisu postaci, miejsca, – zna pojęcie <i>akapit</i>, – zna pojęcie <i>argument</i>, – wie, co to jest plan wydarzeń, – wie, czym się różni plan ramowy od planu szczegółowego, – wie, jaką formą wypowiedzi są życzenia, – podejmuje próbę napisania życzeń, – wie, jak wygląda zaproszenie i ogłoszenie, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna cechy notatki, – rozpoznaje dialog, – zna zasady zapisywania dialogu, – gromadzi słownictwo do opisu postaci, miejsca, obrazu, – tworzy plan opisu postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu, – wie, co to jest akapit, – wie, co to jest argument, – wie, jak jest zbudowany argument, – wie, jak tworzyć plan wydarzeń, – odróżnia plan ramowy od planu szczegółowego, – wie, czym cechują się życzenia, – rozpoznaje zaproszenie i ogłoszenie wśród innych form wypowiedzi, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – zapisuje dialog, – tworzy opis postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu na podstawie planu, – wyjaśnia, co to jest akapit, – podaje przykłady argumentu, – tworzy plan ramowy, – wskazuje wymagane informacje w zaproszeniu i ogłoszeniu, – omawia elementy kompozycyjne zaproszenia i ogłoszenia, – wypowiada się na temat cech listu jako formy wypowiedzi, – podaje przykłady nadawcy i adresata, – omawia zasady pisowni w zwrotach do adresata, – pisze rozwinięty list prywatny, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy różne rodzaje notatek, – tworzy dialog, – porządkuje słownictwo do opisu postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu, – tworzy opis postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu, – stosuje w wypowiedzi pisemnej akapity, – stosuje argumenty w swoich wypowiedziach, – omawia budowę argumentu, – tworzy plan szczegółowy, – układa życzenia, – tworzy zaproszenie i ogłoszenie z dwoma argumentami, – pisze wypowiedź w formie listu i opowiadania z dialogiem o właściwej 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy według własnego pomysłu funkcjonalną notatkę, – stosuje poprawną interpunkcję w zapisie dialogu, – samodzielnie tworzy bogaty treściowo opis postaci, miejsca, krajobrazu, obrazu o właściwej kompozycji i układzie graficznym, – podejmuje próbę uzasadniania argumentu, – tworzy plan w jednolitej formie, – tworzy życzenia i zaproszenie w formie oficjalnej i nieoficjalnej, – tworzy urozmaicone pod względem stylu opowiadanie odtwórcze i twórcze, w tym z dialogiem.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
NOTATKA, DIALOG, OPIS, WYPOWIEDŹ ARGUMENTACYJNA, PLAN WYDARZEŃ, ŻYCZENIA, ZAPROSZENIE, OGŁOSZENIE, LIST, OPOWIADANIE				
<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje elementy kompozycyjne zaproszenia i ogłoszenia, – zna list, opowiadanie odtwórcze i twórcze, w tym z dialogiem, – i charakterystykę jako formy wypowiedzi, – wie, kim są nadawca i adresat, – zna zwroty do adresata, – zna współczesne formy komunikatów. 	<ul style="list-style-type: none"> – zna elementy kompozycyjne zaproszenia i ogłoszenia, – zna elementy listu, – odróżnia nadawcę i adresata, – zna zasady pisowni w zwrotach do adresata, – pisze list prywatny, – tworzy plan opowiadania odtwórczego i twórczego, w tym z dialogiem, – tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: zaproszenie, ogłoszenie, życzenia, dialog, – rozróżnia współczesne formy komunikatów. 	<ul style="list-style-type: none"> – selekcjonuje informacje, – tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opis, list, opowiadanie odtwórcze i twórcze, – posługuje się współczesnymi formami komunikatów. 	<ul style="list-style-type: none"> kompozycji i układzie graficznym, – stosuje akapity, – tworzy współczesne formy komunikatów, zachowując zasady etykiety językowej, – stosuje wiedzę o języku w tworzonych przez siebie formach wypowiedzi. 	

WYMAGANIA EDUKACYJNE

KLASA 6

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Czytanie i odbiór utworów literackich – liryka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór, – krótko opowiada, o czym jest przeczytany utwór, – mówi, kim jest osoba mówiąca w wierszu, – wskazuje bohatera wiersza, – odróżnia podmiot liryczny od adresata, – wymienia wartości wskazane w utworze, – odróżnia wers od strofy (zwrotki), – wie, czym są rym, wers, refren, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – podejmuje próbę uzasadnienia wrażeń, jakie wzbudza w nim przeczytany utwór, – wskazuje wartości ważne dla podmiotu lirycznego, poety, bohatera lirycznego w omawianych utworach, – określa nastrój wiersza, – tworzy projekt pracy (przekład intersemiotyczny, np. rysunek, drama), który stanowi 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy poetyckie, – nazywa uczucia, jakie wzbudza w nim czytany utwór, – prezentuje swoje rozumienie omawianego utworu, w tym w formie przekładu intersemiotycznego, np. rysunku, dramy, – wskazuje cechy podmiotu lirycznego, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – opowiada w ciekawy sposób o sytuacji przedstawionej w wierszu, a także o bohaterze wiersza, podmiocie lirycznym i ich uczuciach, – opisuje zachowanie bohatera utworu i wyraża swoją opinię na jego temat, – opisuje adresata utworu, – wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia, wzbudzone w nim przez czytany utwór, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje informacje na temat wiersza w formie, którą sam wybierze, w tym interaktywnej, – samodzielnie dokonuje analizy i interpretacji utworu, odwołując się do jego treści, – wyjaśnia funkcje epitetów, porównań, metafor, wyrazów dźwiękonaśladowczych, uosobień, ożywień, apostrof, pytań retorycznych, powtórzeń, zdrobnień, zgrubień, pytań retorycznych,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – wymienia nazwy środków artystycznych: epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofa, zdrobnienie, zgrubienie, pytanie retoryczne, powtórzenie, – odróżnia utwór wierszowany od utworu epickiego, – nazywa elementy budowy utworu: tytuł, – rozpoznaje obraz poetycki, – zna pojęcie wiersza białego, – zna pojęcia: pieśń, piosenka patriotyczna. 	<ul style="list-style-type: none"> interpretację omawianego utworu, – opowiada o osobie mówiącej (podmiocie lirycznym) w wierszu, – przedstawia myśli i uczucia osoby mówiącej w wierszu, – wskazuje adresata utworu, – wskazuje bohatera utworu, – wskazuje wers, w którym znajduje się zwrot do adresata, – rozpoznaje epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, apostrofy, zdrobnienia, zgrubienia, powtórzenia w omawianych tekstach, – odróżnia środki językowe: ożywienie, pytanie retoryczne, powtórzenie, zdrobnienie, zgrubienie, – wypowiada się na temat tytułu wiersza, – wskazuje obrazy poetyckie, – wyjaśnia, co to jest wiersz biały, – rozpoznaje utwór liryczny jako pieśń, piosenkę patriotyczną. 	<ul style="list-style-type: none"> – określa cechy bohatera wiersza, – rozpoznaje w wierszu przenośnię, uosobienie, ożywienie, apostrofę, pytanie retoryczne, powtórzenie, zdrobnienie, zgrubienie, – wie, że utwór może mieć sens dosłowny i przenośny, – wybiera z wiersza informacje potrzebne do interpretacji i analizy utworu, – wyjaśnia sens zawarty w tytule wiersza, – wskazuje cechy wiersza białego, – wymienia cechy pieśni, piosenki patriotycznej. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jak rozumie przesłanie utworu, – wyjaśnia znaczenie przenośne w tekście, – uzasadnia własne rozumienie utworu, – rozpoznaje funkcje środków stylistycznych: epitetu, porównania, uosobienia, metafory, apostrofy, ożywienia, pytania retorycznego, powtórzenia, zdrobnienia, zgrubienia, – odróżnia sens dosłowny od przenośnego, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – wyjaśnia znaczenie tytułu wiersza, – interpretuje obrazy poetyckie, – udowadnia, że utwór ma cechy wiersza białego – wskazuje cechy pieśni, piosenki patriotycznej w danym utworze. 	<ul style="list-style-type: none"> odwołując się do treści omawianego utworu, – odczytuje sens przenośny w utworze, – wyczerpująco omawia sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, – określa nastrój utworu i uzasadnia swoją wypowiedź, odwołując się do treści dzieła, – charakteryzuje bohatera utworu, odwołując się do treści wiersza, – porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza i prezentuje wnioski wynikające z tego zestawienia, – rozpoznaje pieśń, piosenkę patriotyczną wśród innych gatunków literackich.

Czytanie i odbiór tekstów kultury – epika i teksty popularnonaukowe

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje utwór epicki, – odróżnia utwór epicki od wiersza, – wymienia elementy świata przedstawionego, – rozpoznaje fikcję literacką, – wskazuje elementy realistyczne (prawdopodobne) w omawianych utworach, – wymienia wybrane gatunki literackie: mit, przypowieść, opowiadanie, powieść, nowela, – nazywa elementy budowy utworu: tytuł, – wymienia wybrane wydarzenia omawianego utworu, – rozpoznaje narratora, – wymienia bohaterów utworu, – rozpoznaje wątek główny w utworze, – nazywa wrażenia, jakie wzbudza w nim czytany tekst, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy utworu epickiego, – określa elementy świata przedstawionego w utworze, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, – wymienia cechy gatunkowe mitu, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, – wymienia odmiany opowiadania i powieści, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy, – wyszukuje w tekście określone informacje, – rozpoznaje elementy budowy utworu – tytuł, – ustala kolejność wydarzeń w utworze, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, – wymienia niektóre cechy bohaterów, – odróżnia fabułę od akcji, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje czytany utwór jako epikę, – rozpoznaje przynależność utworu do gatunków: mitu, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, – rozpoznaje odmiany opowiadania i powieści, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy, – opowiada o elementach świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych w omawianych utworach, – rozpoznaje elementy budowy utworu – puentę, – opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły, – wskazuje dialog w utworze, – nazywa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski z analizy , – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi a fantastycznymi w przeczytanych utworach, – uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do mitu, przypowieści, opowiadania, powieści, – uzasadnia przynależność utworu do odmiany opowiadania i powieści, np. obyczajowe, przygodowe, detektywistyczne, fantastycznonaukowe, fantasy, – rozpoznaje elementy budowy utworu – punkt kulminacyjny, – rozpoznaje związki przyczynowo- skutkowe, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje elementy świata przedstawionego z różnych utworów, – dowodzi, że czytany utwór należy do określonego rodzaju, gatunku literackiego i odmiany opowiadania / powieści, podając odpowiednie przykłady z tekstu, – rozpoznaje elementy budowy utworu: tytuł, puentę, punkt kulminacyjny, i wyjaśnia ich funkcje, – prezentuje wg własnego pomysłu, w tym z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje znaczenie dosłowne w tekście, – opowiada o treści utworu, zachowując kolejność wydarzeń, – rozpoznaje dialog i monolog, – wie, czym jest tekst popularnonaukowy, – rozpoznaje słownictwo związane z prasą. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wątki poboczne, – wyjaśnia znaczenie dosłowne w utworze, – wypowiada się na temat przeczytanego utworu, – rozpoznaje informacje ważne w utworze, – tworzy projekt pracy (przekład intersemiotyczny, np. rysunek, drama, spektakl teatralny), który stanowi interpretację utworu, – odróżnia dialog od monologu, – wskazuje dialog w utworze, – wymienia cechy tekstu popularnonaukowego, – odróżnia tekst popularnonaukowy od literackiego, – wymienia przykłady słów związanych z prasą. 	<ul style="list-style-type: none"> – wymienia większość cech bohaterów, – nazywa rodzaj narracji: pierwszoosobowa, trzecioosobowa, – omawia wątek główny, – wymienia zdarzenia składające się na akcję w utworze, – określa doświadczenia bohaterów literackich, – prezentuje własne rozumienie utworu, – ocenia bohaterów literackich i zdarzenia, – rozpoznaje fakty i opinie, – wymienia cechy identyfikujące teksty kultury należące do literatury, – odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, np. rysunku, dramy, – wyjaśnia, na czym polegają różnice między dialogiem a monologiem, – rozpoznaje tekst popularnonaukowy, – stosuje słownictwo związane z prasą. 	<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, – określa relacje łączące bohaterów utworu, – uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do omawianego utworu, – odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, – określa tematykę utworu, – omawia wątek poboczny, – odróżnia zdarzenia fabuły utworu od akcji, – odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, – porównuje cechy identyfikujące teksty kultury należące do: literatury, filmu, muzyki, sztuk plastycznych i audiowizualnych, – wyraża własny sąd o postaciach i zdarzeniach oraz określa wartości ważne dla bohatera, – dowodzi, że omawiany tekst należy do literatury popularnonaukowej. 	<ul style="list-style-type: none"> – charakteryzuje bohatera w omawianym utworze, w tym z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, – określa problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Gramatyka języka polskiego – części mowy

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w tekście rzeczowniki, czasowniki, przymiotniki i przysłówki, – zna pojęcie rzeczowników osobliwych, – wie, że istnieją rzeczowniki nieodmienne, – zna pojęcia czasownika dokonanego i niedokonanego, – stosuje odpowiednie formy czasownika, – z pomocą nauczyciela analizuje budowę czasowników dokonanych i niedokonanych, – wie, że czasowniki mogą występować w stronie czynnej i biernej, – wie, że da się przekształcać czasownik ze strony czynnej na bierną i na odwrót, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia części mowy odmienne od nieodmiennych, – wyjaśnia, czym się charakteryzuje odmiana rzeczowników osobliwych, – wyjaśnia, czym są rzeczowniki osobliwe, – zna zasady odmiany rzeczowników osobliwych, – rozpoznaje rzeczowniki nieodmienne, – rozpoznaje czasowniki dokonane i niedokonane, – uzupełnia zdania odpowiednimi formami czasownika, – zestawia czasowniki dokonane z niedokonanymi, – rozpoznaje stronę czynną i bierną czasownika, – odróżnia stronę czynną od biernej w prostych zdaniach, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie odmienia w różnych przypadkach rzeczowniki o nietypowej fleksji, – wskazuje przykłady rzeczowników osobliwych, – odmienia rzeczowniki osobliwe, – podaje przykłady rzeczowników nieodmiennych, – wyjaśnia, czym się cechują czasowniki dokonane i niedokonane, – porównuje czasowniki dokonane i niedokonane, – przekształca zdania ze strony czynnej na bierną i odwrotnie, – omawia stronę czynną i bierną czasownika, – wyjaśnia mechanizm przekształcania stron czasownika, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje teksty i dostrzega w nich rzeczowniki o nietypowej odmianie, – poprawnie odmienia rzeczowniki osobliwe, – odnajduje w tekście przykłady rzeczowników nieodmiennych, – odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, – układa zdania z czasownikami dokonanymi i niedokonanymi, – łączy w pary czasowniki dokonane i niedokonane, – stosuje stronę czynną i bierną czasownika, – przekształca w zdaniach stronę czynną na bierną i odwrotnie, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – tworzy własne teksty, w których świadomie używa rzeczowników o nietypowej odmianie, uwzględniając ich fleksję, – bezbłędnie stosuje formy rzeczowników osobliwych, – rozpoznaje i prawidłowo stosuje aspekt czasownika, – poprawnie stosuje stronę bierną i czynną, zgodnie z intencją wypowiedzi (np. w formalnych i nieformalnych tekstach), – świadomie i poprawnie stosuje przymiotniki i przysłówki, które się nie stopniują, – świadomie używa partykuły i wykrzyknika,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia czasowniki przechodnie i nieprzechodnie, – wymienia z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi przymiotniki i przysłówki, które się nie stopniają, – wymienia partykułę i wykrzyknik jako nieodmienne części mowy, – rozpoznaje zaimki. 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, jakie czasowniki są przechodnie, a jakie nieprzechodnie, – podaje przykłady przymiotników i przysłówków, które się nie stopniają, i wie dlaczego, – wskazuje partykuły i wykrzykniki oraz wyjaśnia ich podstawową rolę w zdaniu, – wie, jak zapisać partykuły i wykrzykniki, – rozpoznaje zaimki w zdaniu, – zna różne rodzaje zaimków, – dostrzega funkcje zaimków w zdaniu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, jakie są czasowniki przechodnie i nieprzechodnie, – używa przymiotników i przysłówków, które się nie stopniają, we właściwym kontekście, – stosuje partykuły i wykrzykniki w swoich wypowiedziach, wzmacniając ich ekspresję, – tworzy zdania z różnymi typami zaimków , – poprawnie określa funkcję zaimków. 	<ul style="list-style-type: none"> – tworzy z czasowników przechodnich formy strony biernej, – podaje przykłady czasowników nieprzechodnich, – ocenia, kiedy zastosowanie w tekście strony biernej jest uzasadnione, – wie, kiedy przymiotniki i przysłówki się nie stopniają, – rozróżnia różne typy partykuł (np. wzmacniające, przeczące, pytające) i omawia ich funkcję, – podaje przykłady zaimków i nazywa ich rodzaje, – dostrzega, jakie znaczenie mają zaimki w wypowiedzi i jak wpływają na styl tekstu. 	<ul style="list-style-type: none"> – wie, że partykuła i wykrzyknik to wyrazy poza związkami zdania; – pisze teksty, w których odpowiednio dobiera i modyfikuje zaimki, aby uzyskać określony efekt komunikacyjny.

Gramatyka języka polskiego – składnia

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<p>– nazywa podstawowe części zdania: podmiot i orzeczenie,</p> <p>– wie, na jakie pytanie odpowiadają orzeczenie i podmiot,</p> <p>– wie, że istnieją zdania bezpodmiotowe,</p> <p>– wie, że można przekształcić zdanie z podmiotem w wypowiedzenie bezpodmiotowe,</p> <p>– wskazuje przykłady wyrazów, które mogą pełnić funkcję dopełnienia, przydawki i okolicznika,</p> <p>– wie, na jakie pytania odpowiadają części zdania,</p> <p>– rozpoznaje zdanie pojedyncze i zdanie złożone,</p> <p>– zna pojęcia zdania złożonego współrzędnie i podrzędnie,</p> <p>– potrafi przekształcić zdanie złożone w pojedyncze.</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <p>– wymienia wszystkie części zdania (podmiot, orzeczenie, dopełnienie, przydawka, okolicznik) i określa ich funkcje,</p> <p>– wskazuje w zdaniu orzeczenie i podmiot,</p> <p>– wie, czym różni się orzeczenie czasownikowe od orzeczenia imiennego,</p> <p>– wskazuje łącznik i orzecznik w orzeczeniu imiennym,</p> <p>– dostrzega związek podmiotu z orzeczeniem,</p> <p>– rozpoznaje zdania bezpodmiotowe,</p> <p>– przekształca zdania z podmiotem w wypowiedzenia bezpodmiotowe,</p> <p>– wskazuje przydawkę, dopełnienie i okolicznik w zdaniu,</p> <p>– rozpoznaje zdania pojedyncze i zdania złożone oraz ich podstawowe rodzaje</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <p>– poprawnie wskazuje i nazywa wszystkie części zdania oraz określa ich funkcję w wypowiedzeniu,</p> <p>– wyjaśnia, czym się różni orzeczenie czasownikowe od orzeczenia imiennego,</p> <p>– wyjaśnia, czym może być wyrażony łącznik, a czym – orzecznik,</p> <p>– rozpoznaje różne rodzaje podmiotu,</p> <p>– omawia zdania bezpodmiotowe,</p> <p>– odróżnia części zdania,</p> <p>– odróżnia zdania pojedyncze od różnych typów zdań złożonych i stosuje je w wypowiedziach pisemnych i ustnych,</p> <p>– sprawnie przekształca zdania złożone w pojedyncze i odwrotnie,</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <p>– analizuje zdania pod kątem ich budowy i funkcji części zdania,</p> <p>– rozpoznaje orzeczenie czasownikowe i imienne,</p> <p>– rozpoznaje łącznik i orzecznik w orzeczeniu imiennym,</p> <p>– stosuje zdania bezpodmiotowe,</p> <p>– podaje przykłady zdań bezpodmiotowych,</p> <p>– modyfikuje konstrukcje składniowe w sposób świadomy i poprawny,</p> <p>– analizuje zdania złożone podrzędnie i współrzędnie.</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <p>– tworzy własne teksty, świadomie używając różnych części zdania i budując logiczne struktury,</p> <p>– poprawnie posługuje się różnymi typami orzeczeń i podmiotów,</p> <p>– poprawnie stosuje zdania bezpodmiotowe w swoich wypowiedziach,</p> <p>– poprawnie stosuje różne części zdania,</p> <p>– tworzy wypowiedzi, w których celowo wykorzystuje różne typy zdań złożonych, dostosowując je do stylu wypowiedzi i odbiorcy,</p> <p>– świadomie i bezbłędnie stosuje zdania złożone współrzędnie i podrzędnie,</p> <p>– przekształca zdania złożone w celu osiągnięcia określonego efektu językowego i stylistycznego.</p>

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
	(współrzędnie i podrzędnie złożone), – przekształca proste zdania złożone na pojedyncze i odwrotnie.	– odróżnia zdania współrzędnie złożone od podrzędnie złożonych.		

Zróżnicowanie języka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – zna termin: frazeologizm, – wymienia frazeologizmy omawiane na lekcji, – z pomocą nauczyciela korzysta ze słownika frazeologicznego, języka polskiego i wyrazów obcych, terminów literackich, – zna termin: wyrazy wieloznaczne, – wyjaśnia znaczenia prostych wyrazów wieloznacznych, – wskazuje w zdaniach wyrazy wieloznaczne, – odróżnia wyrazy neutralne od wartościujących, – zna wyrazy nacechowane emocjonalnie, – odróżnia zdrobnienia od zgrubień, – wie, że istnieją różne odmiany języka, – wyjaśnia, czym jest język mówiony, a czym – pisany, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest związek frazeologiczny, – rozpoznaje związki frazeologiczne w wypowiedziach, – korzysta ze słowników: frazeologicznego, języka polskiego, wyrazów obcych i terminów literackich, – rozpoznaje znaczenia wyrazów wieloznacznych, – rozpoznaje zdania z wyrazami wieloznacznymi, – rozpoznaje wyrazy neutralne i wartościujące, – rozpoznaje wyrazy nacechowane emocjonalnie, – rozpoznaj zdrobnienia i zgrubienia, – wymienia cechy języka mówionego i pisanego, – zna różne odmiany języka. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym jest związek frazeologiczny, – dostrzega obecność związków frazeologicznych w języku używanym na co dzień, – podaje przykłady związków frazeologicznych, – korzysta w praktyczny sposób ze słowników: frazeologicznego, języka polskiego, wyrazów obcych, terminów literackich, – wyjaśnia, czym są wyrazy wieloznaczne, – wyjaśnia znaczenia wyrazów wieloznacznych, – podaje przykłady zdań z wyrazami wieloznacznymi, – podaje przykłady wyrazów neutralnych i wartościujących, – zastępuje wyrazy nacechowane ujemnie słowami neutralnymi lub nacechowanymi dodatnio, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia znaczenie omawianych związków frazeologicznych, – redaguje zdania ze związkami frazeologicznymi, – sprawnie posługuje się słownikami: frazeologicznym, języka polskiego, wyrazów obcych, terminów literackich, – podaje przykłady wyrazów wieloznacznych, – podaje znaczenia wyrazów wieloznacznych, – stosuje zdania z wyrazami wieloznacznymi, – wyjaśnia, czym różnią się wyrazy neutralne od wartościujących, – zastępuje wyrazy obraźliwe ich neutralnymi odpowiednikami, – odróżnia język mówiony od pisanego, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – redaguje różne formy wypowiedzi z wykorzystaniem związków frazeologicznych, – świadomie i funkcjonalnie wykorzystuje różne słowniki, – stosuje w wypowiedzi wyrazy wieloznaczne, – świadomie stosuje wyrazy oceniające, – poprawnie posługuje się językiem mówionym i pisanym.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
– dostrzega związki między odmianą języka a sytuacją komunikacyjną.		– omawia cechy języka mówionego i pisanego, – wyjaśnia związek między użyciem odpowiedniej odmiany języka a sytuacją komunikacyjną.	– stosuje różne odmiany języka, – wie, jaką odmianę języka stosować w zależności od sytuacji komunikacyjnej.	

Ortografia i interpunkcja

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
<ul style="list-style-type: none"> – zna podstawowe zasady ortografii, – stosuje kropkę, znak zapytania i wykrzyknik na końcu zdania, – stosuje przecinek, – zna nazwy: cudzysłów, dwukropek, średnik, nawias. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje podstawowe zasady ortograficzne, – poprawnie używa przecinków podczas wyliczania, – stosuje cudzysłów i dwukropek. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie stosuje większość zasad ortograficznych, popełniając sporadycznie błędy, – używa znaków interpunkcyjnych w zdaniach zgodnie z podstawowymi zasadami, – poprawnie stosuje przecinki w zdaniach złożonych, – rozumie funkcję cudzysłowu, dwukropka, średnika i nawiasu oraz stosuje je w swoich tekstach. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – stosuje poprawnie zasady ortograficzne i dostrzega własne błędy, – analizuje użycie interpunkcji w tekstach i potrafi poprawić błędy interpunkcyjne, – świadomie używa przecinków w zdaniach złożonych i rozumie ich wpływ na czytelność tekstu, – stosuje średnik i nawias zgodnie z zasadami składni. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – pisze bezbłędnie pod względem ortograficznym, stosując wyjątki i trudne wyrazy, – świadomie stosuje interpunkcję w swoich wypowiedziach, – tworzy poprawne i przemyślane konstrukcje składniowe, w których interpunkcja wspiera jasność i logiczność tekstu.

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
OPOWIADANIE, OPIS, DIALOG, W TYM POSTACI, PRZEŻYĆ WEWNĘTRZNYCH I SYTUACJI, SPRAWOZDANIE, LIST OFICJALNY, TEKST O CHARAKTERZE ARGUMENTACYJNYM				
<p>– zna podstawowe formy wypowiedzi (opowiadanie, w tym twórcze, opis, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdanie, list oficjalny, tekst o charakterze argumentacyjnym),</p> <p>– z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi tworzy: opowiadanie, w tym twórcze, opis, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdanie, list oficjalny, tekst o charakterze argumentacyjnym,</p> <p>– z pomocą nauczyciela / koleżanki / kolegi rozpoznaje elementy kompozycyjne danej formy wypowiedzi.</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <p>– wymienia zasady zapisywania dialogu,</p> <p>– gromadzi słownictwo potrzebne do napisania różnych form wypowiedzi: opowiadania, w tym twórczego, opisu, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdania, listu oficjalnego, tekstu o charakterze argumentacyjnym,</p> <p>– tworzy plan opowiadania, w tym twórczego, opisu, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdania, listu oficjalnego, tekstu o charakterze argumentacyjnym,</p> <p>– tworzy spójne wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie, w tym twórcze, opis, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdanie, list</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <p>– wskazuje tezę i argumenty w tekście o charakterze argumentacyjnym,</p> <p>– tworzy logiczną, pełną semantycznie i uporządkowaną wypowiedź, stosując odpowiednią do danej formy gatunkowej kompozycję i układ graficzny,</p> <p>– tworzy wypowiedź argumentacyjną, w której podejmuje próbę uzasadnienia tezy,</p> <p>– rozróżnia argumenty odnoszące się do faktów i logiki oraz odwołujące się do emocji,</p> <p>– selekcjonuje informacje,</p> <p>– tworzy spójne, uporządkowane wypowiedzi w następujących formach gatunkowych: opowiadanie,</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <p>– porządkuje słownictwo potrzebne do napisania opisu, opowiadania, sprawozdania,</p> <p>– stworzy spójne, rozwinięte, o właściwej kompozycji i układzie graficznym formy wypowiedzi: opowiadanie, w tym twórcze, opis, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdanie, list oficjalny,</p> <p>– stosuje w wypowiedzi pisemnej akapity,</p> <p>– stosuje argumenty w swoich wypowiedziach,</p> <p>– tworzy bezbłędnie wypowiedź argumentacyjną,</p> <p>– tworzy różne rodzaje argumentów,</p> <p>– ilustruje swoje argumenty przykładami.</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <p>– samodzielnie i bezbłędnie tworzy spójne, bogate treściowo i językowo różne formy wypowiedzi, dbając o ich właściwą kompozycję i układ graficzny,</p> <p>– dostrzega błędy w swoich pracach oraz wypowiedziach innych osób,</p> <p>– dokonuje korekty własnych błędów w krótkich i dłuższych formach wypowiedzi,</p> <p>– tworzy urozmaicone pod względem stylu opowiadanie odtwórcze i twórcze,</p> <p>– stosuje akapity dopełniające myślowej całości wypowiedzi.</p>

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
OPOWIADANIE, OPIS, DIALOG, W TYM POSTACI, PRZEŻYĆ WEWNĘTRZNYCH I SYTUACJI, SPRAWOZDANIE, LIST OFICJALNY, TEKST O CHARAKTERZE ARGUMENTACYJNYM				
	oficjalny, tekst o charakterze argumentacyjnym, – tworzy tezę i argumenty, – pisze na podstawie planu opowiadanie, w tym twórcze, opis, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdanie, list oficjalny, tekst o charakterze argumentacyjnym, – podejmuje próbę włączenia opisu i dialogu do opowiadania.	w tym twórcze, opis, w tym postaci, przeżyć wewnętrznych i sytuacji, sprawozdanie, list oficjalny, tekst o charakterze argumentacyjnym, – stosuje odpowiedni do danej formy wypowiedzi układ graficzny i kompozycję.		

WYMAGANIA EDUKACYJNE

KLASA 7

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Czytanie utworów literackich – liryka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
<ul style="list-style-type: none"> - wie, że liryka jest jednym z rodzajów literackich, - odróżnia utwór liryczny od utworu epickiego, - zna podstawowe cechy utworów lirycznych, - wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, - krótko opowiada, o czym jest przeczytany wiersz, - nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą wiersza, - wie, kto to osoba mówiąca w wierszu, - wyjaśnia pojęcie <i>podmiot liryczny</i>, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy poezji, - czyta wiersz głośno i wyraźnie, - wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, zwracając uwagę na znaki przestankowe, - wypowiada się na temat przeczytanego wiersza, - podejmuje próbę uzasadnienia swoich wrażeń wywołanych lekturą wiersza, - wskazuje w wierszu wartości ważne dla poety, - określa nastrój wiersza, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki, - czyta / wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, - określa temat wiersza, - opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, - wyodrębnia obrazy poetyckie, - nazywa i uzasadnia swoje uczucia wywołane lekturą wiersza, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia, na czym polega język poezji, - czytając / wygłaszając wiersz, stosuje odpowiednie tempo, intonację i modulację głosu, - dokonuje interpretacji głosowej utworu lirycznego, - ciekawie opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, o podmiocie lirycznym, bohaterze oraz ich uczuciach, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - prezentuje informacje na temat wiersza w dowolnie wybranej formie, w tym w formie interaktywnej, - samodzielnie analizuje i interpretuje utwór poetycki, stosując różne techniki uczenia się, - tworzy własne przykłady poznanych środków artystycznych, - wyjaśnia funkcje poznanych środków artystycznych,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
<ul style="list-style-type: none"> - wie, kto to bohater liryczny, - wyjaśnia pojęcie adresata / odbiorcy utworu, - odróżnia podmiot liryczny od adresata, - odróżnia wers od strofy (zwrotki), - wyjaśnia, czym są rym, wers, refren, - zna nazwy środków artystycznych: <i>epitet, porównanie, przenośnia, wyraz dźwiękonaśladowczy, uosobienie, apostrofa, ożywienie, symbol, neologizm,</i> - wymienia elementy rytmizujące: wers, strofa, rym, rytm, - zna pojęcia pieśni, trenu, - przedstawia tematykę wiersza, - zna pojęcie ironii, - wie, jakie jest przesłanie wiersza, 	<ul style="list-style-type: none"> - tworzy projekt pracy (rysunek, drama itp.) interpretującej wiersz – przekład intersemiotyczny, - nazywa wyrazy wskazujące na osobę mówiącą w wierszu (podmiot liryczny) i adresata, - opowiada o podmiocie lirycznym, przedstawiając jego myśli i uczucia, - określa adresata wiersza, - wskazuje wers, w którym znajduje się zwrot do adresata, - wskazuje bohatera wiersza, - rozpoznaje w utworach lirycznych epitety, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienia, symbole, - wskazuje w wierszu rymy, - rozpoznaje elementy rytmizujące utwór, - rozpoznaje pieśń, tren, - dzieli wersy na sylaby, - wie, na czym polega ironia w omawianych utworach lirycznych, 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia, również w formie przekładu intersemiotycznego (np. rysunek, drama itp.), jak rozumie omawiany wiersz, - wskazuje cechy podmiotu lirycznego, - określa cechy bohatera wiersza, - porównuje i nazywa rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach, - rozpoznaje w utworach lirycznych przenośnie, uosobienia, neologizmy artystyczne - rozpoznaje refren jako element rytmizujący utwór, - wymienia cechy pieśni, trenu, - wyjaśnia, na czym polega ironia, - dostrzega ironię w omawianych wierszach, - formułuje przesłanie utworu lirycznego i zastanawia się nad jego aktualnością, 	<ul style="list-style-type: none"> - opisuje zachowanie bohatera wiersza i wyraża swoją opinię na jego temat, - porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, - opisuje adresata wiersza, - wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia wywołane lekturą wiersza, - wyjaśnia, jak rozumie przesłanie wiersza, - wyjaśnia znaczenie przenośne utworu lirycznego, - uzasadnia własne rozumienie wiersza, - rozpoznaje funkcje środków artystycznych w omawianych wierszach, - odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, - wskazuje w wierszu elementy rytmizujące, - wskazuje cechy pieśni, trenu w danym utworze, - definiuje pojęcie ironii, 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń, - interpretuje wiersz i uzasadnia swoją tezę interpretacyjną, odwołując się do elementów utworu, - charakteryzuje podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, - charakteryzuje bohatera, odwołując się do treści wiersza, - porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza i przedstawia wnioski, - rozpoznaje pieśń, tren wśród innych gatunków literackich, - tworzy pytania do hipotezy interpretacyjnej na temat wiersza, - w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje odwołania do wartości

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje w utworach lirycznych wartości ważne dla Polaków, - dostrzega w omawianych wierszach elementy historyczne, - wymienia autorów utworów lirycznych wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje przesłanie wiersza i wypowiada się na temat jego aktualności, - wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omawianych wierszach, - rozumie słowo <i>kontekst</i> i zna rodzaje kontekstów, - zna elementy z życia autorów utworów lirycznych wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, - dostrzega różne konteksty w omawianych utworach lirycznych, - posługuje się biografią autora w interpretacji utworów lirycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia przesłanie utworu lirycznego i ocenia jego aktualność, - omawiając utwory liryczne, nawiązuje do wybranych kontekstów, np. historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, - dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach lirycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, - w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, kulturowy, filozoficzny, społeczny.

Czytanie utworów literackich – epika

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
<ul style="list-style-type: none"> – wie, że epika jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór epicki od utworu lirycznego, – wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, – rozpoznaje fikcję literacką, – wskazuje elementy realistyczne (rzeczywiste) w omawianych utworach epickich, – wymienia wybrane gatunki epickie, np. baśń, legenda, opowiadanie, powieść, nowela, – wymienia tytuł jako element budowy utworu epickiego, – wymienia wybrane wydarzenia tworzące akcję utworu, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy utworu epickiego, – opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, – wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w utworach epickich, – wymienia cechy gatunkowe opowiadania, powieści, noweli, – wyszukuje w tekście określone informacje, – wskazuje tytuł jako element budowy utworu epickiego, – ustala kolejność zdarzeń, – nazywa rodzaj narratora i narracji, – rozpoznaje rodzaje bohaterów w utworze, – przedstawia wybranego bohatera, – wymienia niektóre cechy bohaterów, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – czyta głośno, wyraźnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, – rozpoznaje rodzaj literacki czytanego tekstu – epika, – rozpoznaje czytany utwór jako opowiadanie, powieść, nowelę, – opowiada o elementach świata przedstawionego, – odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych – rozpoznaje puentę jako element budowy utworu epickiego, – opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły, – charakteryzuje narratora utworu, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski, – wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi i fantastycznymi w utworach epickich, – uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do opowiadania, powieści, noweli, – rozpoznaje punkt kulminacyjny jako element budowy utworu epickiego, – rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, – wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju, – rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, – uzasadnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu, podając odpowiednie przykłady, – rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytułu, puenty, punktu kulminacyjnego, – prezentuje według własnego pomysłu, z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami w utworze, – porównuje narratorów w różnych utworach, – charakteryzuje bohatera, również za pomocą narzędzi interaktywnych,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje, kim jest osoba mówiąca w utworze epickim, - rozpoznaje i wymienia bohaterów utworu, - zna pojęcia: <i>narrator</i> i <i>narracja</i>, - rozpoznaje w utworze wątek główny, - nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą tekstu, - rozpoznaje w tekście znaczenia dosłowne, - opowiada ustnie o treści utworu, zachowując kolejność zdarzeń, - wie, że tekst może mieć znaczenie przenośne, - wie, czym jest alegoria, - wymienia cechy postawy bohatera, - wie, jakie jest przesłanie utworu, - rozpoznaje w utworach epickich wartości ważne dla Polaków, - dostrzega w omawianych 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje wątki poboczne, - wypowiada się na temat przeczytanego utworu, - wskazuje wartości ważne dla bohaterów, - omawia postawę bohatera, - rozpoznaje w utworze ważne informacje, - tworzy projekt pracy (rysunek, drama itp.) będącej interpretacją utworu – przekład intersemiotyczny, - dostrzega przenośny sens opowieści z Biblii, - rozpoznaje w tekście alegorię, - rozpoznaje przesłanie utworu, - wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omówionych tekstach, - rozumie słowo <i>kontekst</i> i zna rodzaje kontekstów w utworach epickich, - zna elementy z życia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, czy dany bohater jest główny czy drugoplanowy, - wymienia większość cech bohaterów, - zbiera informacje o bohaterze, - uzasadnia rodzaj narracji: pierwszoosobowej i trzecioosobowej, - omawia wątek główny, - określa doświadczenia bohaterów, - prezentuje własne rozumienie utworu, - ocenia bohaterów, - rozpoznaje informacje mniej ważne w utworze, - rozpoznaje fakty i opinie, - odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, - omawia przenośne znaczenia opowieści biblijnych, - podaje przykłady alegorii, - zna przyczyny niepowodzeń bohatera, 	<ul style="list-style-type: none"> - określa relacje łączące bohaterów utworu, - uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do treści utworu, - selekcjonuje zebrane informacje o bohaterze, - odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, - dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, - określa tematykę utworu, - omawia wątek poboczny, - porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami, - odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, - porównuje treść czytanych utworów z własnymi doświadczeniami, - interpretuje biblijne opowieści, - omawia funkcje alegorii, 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia wnioski, - określa problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób, - ciekawie prezentuje własną interpretację biblijnych opowieści, - w interpretacji utworów epickich wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, - w interpretacji utworów epickich odwołuje się do kontekstu biograficznego, - wyjaśnia wpływ kontekstu historycznego i historycznoliterackiego na treść i formę utworów epickich.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
<p>utworach epickich</p> <p>elementy historyczne,</p> <p>– wymienia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>.</p>		<p>– wypowiada się na temat przesłania utworu,</p> <p>– porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami,</p> <p>– dostrzega różne konteksty w omawianych utworach epickich,</p> <p>– posługuje się biografią autora w interpretacji utworów epickich.</p>	<p>– ocenia postawę bohatera i przyczyny jego niepowodzenia,</p> <p>– formułuje przesłanie utworu,</p> <p>– omawiając utwory epickie, nawiązuje do wybranych kontekstów, np. biograficznego, filozoficznego, kulturowego,</p> <p>– dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach epickich.</p>	

Czytanie utworów literackich – dramat

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY DRAMATYCZNE				
<p>– zna pojęcie dramatu,</p> <p>– wie, że dramat to jeden z rodzajów literackich,</p> <p>– wie, że gatunki dramatu to tragedia i komedia,</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <p>– wie, czym cechuje się dramat jako rodzaj literacki,</p> <p>– zna cechy utworów dramatycznych,</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <p>– czyta utwór wyraźnie, z podziałem na role i z odpowiednią artykulacją,</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <p>– uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem,</p> <p>– omawia cechy rodzajowe dramatu i cechy</p>	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <p>– udowadnia, że czytany utwór jest dramatem, podając odpowiednie przykłady z tekstu,</p>

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY DRAMATYCZNE				
<ul style="list-style-type: none"> - zna podstawowe cechy utworów dramatycznych, - odróżnia utwór pisany prozą i wierszem od dramatu, - rozpoznaje czytany utwór jako dramat, - krótko opowiada, o czym jest omawiany utwór dramatyczny, - wymienia elementy świata przedstawionego w dramacie: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, - rozumie pojęcie bohatera tragicznego, - podaje wybrane wydarzenia omawianego utworu dramatycznego, - dostrzega komizm w dramacie, - wie, czym się różni realizm od fantastyki w utworze dramatycznym, - wie, że akcja dramatu dzieli się na etapy, 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, czym cechuje się tragedia i komedia, - opisuje elementy świata przedstawionego w dramacie, - wymienia charakterystyczne elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, - wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne, - wyszukuje w dramacie określone informacje, - ustala kolejność wydarzeń , - rozpoznaje rodzaje bohaterów, - przedstawia wybraną postać, - wymienia niektóre cechy bohaterów dramatu, - wskazuje wartości ważne dla bohaterów dramatu, - wie, kto to jest bohater tragiczny, - zna pojęcie komizmu, - wypowiada się na temat przeczytanego dramatu, - rozpoznaje w dramacie informacje ważne, 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje dramat jako rodzaj literacki, - wskazuje cechy utworów dramatycznych, - wymienia cechy tragedii i komedii, - opowiada o elementach świata przedstawionego w dramacie, - wskazuje akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, - odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, - porządkuje wydarzenia, - prezentuje w dowolnej formie treść dramatu, w tym w formie interaktywnej, - opowiada o wybranych wydarzeniach, - określa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, - wymienia większość cech bohaterów, - wskazuje bohatera tragicznego, - ocenia bohaterów dramatu, 	<ul style="list-style-type: none"> gatunkowe tragedii i komedii, - analizuje elementy świata przedstawionego w dramacie i wyciąga wnioski, - wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi a fantastycznymi dramatu, - omawia zdarzenia realistyczne i fantastyczne, - określa przyczyny zdarzeń, - rozpoznaje związki przyczynowo-skutkowe, - rozpoznaje rodzaj bohatera, - określa relacje łączące bohaterów, - uzasadnia wskazane cechy postaci, odwołując się do utworu, - wyjaśnia, dlaczego dana postać jest bohaterem tragicznym, - odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, - porównuje doświadczenia bohaterów z własnymi, 	<ul style="list-style-type: none"> - prezentuje według własnego pomysłu, z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami w dramacie, - charakteryzuje bohatera dramatu, również za pomocą narzędzi interaktywnych, - określa problematykę dramatu i prezentuje ją w twórczy sposób, - wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń przedstawionych w dramacie, odwołując się do znajomości całej lektury, - określa funkcje komizmu.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY DRAMATYCZNE				
<ul style="list-style-type: none"> - wie, że dzieło dramatyczne ma kontekst kulturowy i biograficzny. 	<ul style="list-style-type: none"> - tworzy projekt pracy (rysunek, drama itp.) będącej interpretacją utworu dramatycznego – przekład intersemiotyczny, - zna etapy rozwoju akcji dramatycznej, - zna kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, - rozumie pojęcie dramatu romantycznego - bierze udział w inscenizacji fragmentu dramatu. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje informacje mniej ważne w dramacie, - wskazuje komizmu, - odczytuje omawiane teksty dramatyczne na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, - nazywa etapy rozwoju akcji dramatycznej, - rozumie kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, - rozpoznaje cechy dramatu romantycznego. 	<ul style="list-style-type: none"> - odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, - objaśnia przejawy komizmu, - omawia etapy rozwoju akcji dramatycznej, - wyjaśnia kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, - wskazuje w utworze cechy dramatu romantycznego, - organizuje inscenizację. 	

Czytanie utworów literackich – ballada

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY SYNKRETYCZNE				
<ul style="list-style-type: none"> – wie, że ballada zawiera elementy epiki, liryki i dramatu, – wymienia elementy świata przedstawionego w balladzie, – wie, czym jest punkt kulminacyjny, – wie, na czym polega romantyczna wizja natury, – dostrzega problem winy i kary w balladzie, – tworzy proste wypowiedzi inspirowane balladą. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna cechy ballady, – dostrzega w balladzie elementy epiki, liryki i dramatu, – omawia elementy świata przedstawionego z podziałem na fikcyjne i fantastyczne, – wyjaśnia, czym jest punkt kulminacyjny, – rozumie romantyczną wizję natury, – rozumie problem winy i kary w balladzie, – dostrzega w sztuce nawiązania do omawianej ballady, – tworzy wypowiedzi inspirowane przeczytaną balladą. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy ballady, – wie, na czym polega synkretyzm ballady, – porządkuje wydarzenia w sposób przyczynowo-skutkowy, – wyszukuje informacje na temat bohaterów, – wskazuje punkt kulminacyjny w balladzie, – wyjaśnia romantyczną wizję natury, – wypowiada się na temat problemu winy i kary, – ocenia dzieła sztuki nawiązujące do ballady, – tworzy ciekawe wypowiedzi inspirowane balladą. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wnikliwie omawia cechy ballady, – wyjaśnia, na czym polega synkretyzm ballady, – porządkuje zebrany materiał na temat ballady, – określa funkcje punktu kulminacyjnego, – interpretuje romantyczną wizję natury, – omawia problem winy i kary w balladzie, – interpretuje dzieła sztuki nawiązujące do omawianej ballady, – tworzy rozbudowane wypowiedzi inspirowane przeczytaną balladą. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje omawianą balladę, – prezentuje według własnego pomysłu, również interaktywnie, świat przedstawiony w balladzie.

Odbiór tekstów kultury

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
INNE TEKSTY KULTURY				
<ul style="list-style-type: none"> - określa tematykę tekstu kultury, - nazywa wrażenia wywołane obrazem, grafiką, rzeźbą, fotografią, - wymienia elementy tekstu kultury, - dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą publicystyczną, naukową i popularnonaukową, - wie, że są różne gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, - rozpoznaje wywiad i artykuł wśród innych gatunków publicystycznych, - wie, co to jest lid. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukuje w tekście potrzebne informacje, - prezentuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, - wymienia elementy realistyczne i fantastyczne obrazu, - cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego, - rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, - podaje funkcje lidu, - dostrzega wartości estetyczne poznanych tekstów kultury. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje cechy tekstów kultury, - opisuje sytuację ukazaną w danym tekście, - nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, - określa uczucia wywołane tekstem kultury, - przedstawia własne rozumienie tekstu kultury, - określa funkcje literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej, - określa podstawowe cechy wywiadu i artykułu, - określa znaczenie lidu. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada w kilku zdaniach o sytuacji przedstawionej w danym tekście, - opisuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, - przedstawia własne rozumienie tekstu kultury poprzez podanie tematów rozmów ukazanych postaci, - znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych, - porównuje różne dzieła, - omawia funkcje lidu. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - określa nastrój obrazu grafiki, rzeźby, fotografii oraz uzasadnia swoją wypowiedź, - przedstawia własne zdanie na temat sytuacji ukazanej w tekście kultury, - omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch, - dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie czy fotografii, - przedstawia własną interpretację dzieła sztuki.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

Gramatyka języka polskiego – fonetyka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
FONETYKA				
<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie fonetyka, – odróżnia głoskę od litery i sylaby, – wie, że są różne rodzaje głosek, – rozpoznaje samogłoski i spółgłoski, – rozpoznaje sylabę, – zna zasady dzielenia wyrazów na sylaby, – wie, że <i>i</i> w wyrazie może pełnić różne funkcje, – wie, czym są upodobnienia fonetyczne, – dostrzega rozbieżności między mową a pismem, – wie, co to jest intonacja – wie, co to akcent, wyrazowy i zdaniowy, – zna reguły akcentowania w języku polskim 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie, czym zajmuje się fonetyka, – rozumie wpływ narządów mowy na sposób wymawiania głosek, – rozróżnia rodzaje głosek: samogłoska–spółgłoska, dźwięczna–bezdźwięczna, ustna–nosowa, miękka–twarda, – rozumie funkcje głoski <i>i</i>, – rozumie, na czym polegają zjawiska fonetyczne, w tym upodobnienia, – rozumie, co to jest intonacja oraz akcent wyrazowy i zdaniowy, – wymienia reguły akcentowania w języku polskim, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – dzieli wyrazy na litery, głoski i sylaby, – wskazuje w wyrazie samogłoski i spółgłoski, – dzieli wyrazy na sylaby, – poprawnie przenosi wyrazy, – określa rolę samogłoski <i>i</i>, – omawia mechanizm upodobnień fonetycznych – rozpoznaje rodzaj i kierunek upodobnienia, – definiuje pojęcia intonacji oraz akcentu wyrazowego i zdaniowego, – stosuje reguły akcentowania w języku polskim oraz prawidłową intonację, – wymienia wyjątki od zasad akcentowania. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – omawia narządy mowy i ich wpływ na sposób wymawiania głosek, – rozpoznaje rodzaje wszystkich głosek i omawia ich cechy, – rozpoznaje funkcję litery <i>i</i> w wyrazie, – objaśnia mechanizm upodobnień fonetycznych, – podaje przykłady różnych rodzajów upodobnień, – wyjaśnia, na czym polega intonacja oraz akcent wyrazowy i zdaniowy, – wypowiada się z prawidłową intonacją, – prawidłowo akcentuje wyrazy i zdania oraz wyjątki. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – dzieli wyraz na głoski i wskazuje różne funkcje głoski <i>i</i>, – rozumie i wykorzystuje wiedzę o głoskach oraz upodobnieniach do poprawnego mówienia i pisania, – świadomie i bezbłędnie akcentuje wyrazy i zdania we wszystkich swoich wypowiedziach oraz podczas czytania i recytacji.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
FONETYKA				
	– rozpoznaje wyjątki od zasad akcentowania.			

Gramatyka języka polskiego – słowotwórstwo

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
SŁOWOTWÓRSTWO				
<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie słowotwórstwa, – zna pojęcia tematu słowotwórczego i definicji słowotwórczej, – zna pojęcie formantu, – wie, że są różne rodzaje formantów, – rozpoznaje wyraz podstawowy i wyraz pochodny, – zna pojęcie kategorii znaczeniowej, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wie, czym zajmuje się słowotwórstwo, – odróżnia wyraz podstawowy od wyrazu pochodnego, – wie, co to jest temat słowotwórczy, – próbuje tworzyć definicje słowotwórcze wyrazu, – wskazuje formant w wyrazie pochodnym, – zna funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, czym zajmuje się słowotwórstwo, – wyjaśnia, czym są wyrazy podstawowe i wyrazy pochodne, – wskazuje temat słowotwórczy, – tworzy definicje słowotwórcze, – zna rodzaje formantów, – wyjaśnia funkcję formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje wyrazy podstawowe i wyrazy pochodne, – rozróżnia temat słowotwórczy, – poprawnie tworzy definicje słowotwórcze, – rozpoznaje rodzaj formantu, – wskazuje funkcje formantów w nadawaniu znaczenia wyrazom pochodnym, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – świadomie stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy podstawowe i pochodne, – świadomie stosuje w swoich wypowiedziach wyrazy należące do różnych kategorii znaczeniowych, – świadomie stosuje wyrazy pokrewne i złożone w swoich wypowiedziach ,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
SŁOWOTWÓRSTWO				
<ul style="list-style-type: none"> - wie, jakie znaczenia są nadawane wyrazom przez formanty, - wie, co to jest rodzina wyrazów, - zna pojęcia <i>wyraz pokrewny, rdzeń, rdzenie oboczne</i>, - wie, czym są wyrazy złożone, - zna podstawowe zasady pisowni wyrazów złożonych. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcie kategorii znaczeniowej, - rozpoznaje znaczenia nadawane wyrazom przez formanty, - wyjaśnia, co to jest rodzina wyrazów, - rozpoznaje wyraz pokrewny, rdzeń, rdzenie oboczne, - odróżnia wyrazy złożone od innych, - zna zasady pisowni wyrazów złożonych. 	<ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady kategorii znaczeniowych wyrazów, - rozpoznaje rodzinę wyrazów, - wskazuje rdzeń i oboczności w wyrazach pokrewnych, - rozpoznaje w tekście wyrazy złożone, - wyjaśnia zasady pisowni wyrazów złożonych. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia funkcję znaczeniową formantów, - omawia kategorie znaczeniowe wyrazów, - podaje przykłady wyrazów należących do jednej rodziny, - tworzy wyrazy pokrewne, - przedstawia na wykresie zależności między wyrazami pokrewnymi, - tworzy wyrazy złożone, - stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów złożonych. 	<ul style="list-style-type: none"> - przedstawia analizę słowotwórczą wyrazu.

Gramatyka języka polskiego – fleksja

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
FLEKSJA				
<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje czasownik wśród innych części mowy, - podaje pytania czasownika, - rozpoznaje różne formy czasownika, - odróżnia bezokolicznik od odmiennych form czasownika, - wie, przez co odmienia się czasownik, - wyjaśnia, czym jest czasownik w formie osobowej i nieosobowej, - wie, że imiesłowy są nieosobowymi formami czasownika, - wymienia imiesłowy: przymiotnikowy i przysłówkowy, - odróżnia imiesłów od innych części mowy, - zna zasady tworzenia i odmiany imiesłów, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje czasownik w zdaniu, - rozpoznaje nieosobowe formy czasownika: formy zakończone na <i>-no</i> , <i>-to</i>, bezokoliczniki, - wyjaśnia, dlaczego imiesłowy są nieosobowymi formami czasownika, - wymienia rodzaje imiesłów przymiotnikowych, - podaje końcówki imiesłów, - wyjaśnia zasady tworzenia i odmiany imiesłów, - wie, jak odróżnić imiesłów od przymiotnika, - tworzy imiesłowy z partykułą <i>nie</i>, - zna zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - odróżnia czasownik od innych części mowy, - rozpoznaje rodzaj czasownika, - odmienia czasownik przez osoby, liczby, rodzaje, czasy, - odróżnia czasowniki dokonane od niedokonanych, - rozpoznaje różne rodzaje imiesłów przymiotnikowych i przysłówkowych, - wskazuje imiesłów w zdaniu, - wymienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, - rozpoznaje nazwy miejscowe, - stosuje zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzy różne rodzaje imiesłów od czasowników, - odmienia imiesłowy przymiotnikowe, - przekształca wskazane czasowniki na konstrukcje z imiesłowami, - bezbłędnie zapisuje <i>nie</i> z różnymi częściami mowy - uwzględnienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, - podaje własne przykłady nazw miejscowych, - bezbłędnie odmienia i zapisuje nazwy miejscowe i nazwy mieszkańców. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawnie używa imiesłów, - wskazuje i poprawia błędy fleksyjne związane z użyciem imiesłów, - redaguje tekst z użyciem wszystkich rodzajów imiesłów, - redaguje tekst z użyciem imiesłów z partykułą <i>nie</i>, - poprawia błędy swoje i innych w zapisie <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, w tym z wyjątkami, - koryguje błędy swoje i innych w odmianie i zapisie nazw miejscowych i nazw mieszkańców.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
FLEKSJA				
<ul style="list-style-type: none"> - zna podstawowe zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, wie, że są wyjątki od tych zasad, - wie, czym są nazwy miejscowe, - zna wybrane zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia zasady odmiany nazw miejscowych i nazw mieszkańców, - podaje zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców. 			

Gramatyka języka polskiego – składnia

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
SKŁADNIA				
<ul style="list-style-type: none"> – odróżnia zdanie od równoważnika zdania, – zna pojęcie <i>imiesłowy równoważnik zdania</i>, – wie, jak przekształcić wypowiedzenie w imiesłowy równoważnik zdania, – odróżnia wypowiedzenie z imiesłowym równoważnikiem zdania od zdania, – zna terminy: <i>mowa zależna</i> i <i>mowa niezależna</i> – wyjaśnia różnice między mową zależną a niezależną. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – odróżnia zdanie od równoważnika zdania i wypowiedzenia z imiesłowym równoważnikiem zdania. – identyfikuje imiesłowy równoważnik zdania poprzez znalezienie imiesłowu przysłówkowego, – wyjaśnia, jak przekształcić wypowiedzenie w imiesłowy równoważnik zdania, – wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mowa zależna</i>, <i>mowa niezależna</i>, – odróżnia mowę zależną od mowy niezależnej, – w podanym tekście wskazuje mowę zależną i mowę niezależną. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje zdanie i równoważnik zdania oraz imiesłowy równoważnik zdania, – przekształca zdanie na równoważnik zdania i odwrotnie, – przekształca wypowiedzenie w imiesłowy równoważnik zdania, – określa różnice między mową zależną a mową niezależną, – przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – układa zdanie i równoważnik zdania oraz imiesłowy równoważnik zdania, – rozpoznaje imiesłowy równoważnik zdania, – poprawnie przekształca imiesłowy równoważnik zdania w zdanie złożone i odwrotnie, – stosuje imiesłowy równoważnik zdania w swoich wypowiedziach, – poprawnie przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie, – zapisuje dowolny dialog w formie mowy zależnej, – przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie, równoważnik zdania oraz imiesłowy równoważnik zdania, – wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłowowego równoważnika zdania, – redaguje tekst, w którym wypowiedzi bohaterów zapisuje w formie mowy niezależnej.

Zróżnicowanie języka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA				
<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcia: <i>synonim</i> i <i>antonim, homonim, neologizm</i> i <i>archaizm, kolokwializm, zapożyczenie, związek frazeologiczny</i>, - rozróżnia synonimy, antonimy i homonimy, - odróżnia wyrazy bliskoznaczne od wyrazów pokrewnych, - identyfikuje różne rodzaje neologizmów obiegowych, - rozpoznaje archaizmy, - odróżnia archaizmy od neologizmów, - dostrzega archaizmy w utworze, - dostrzega kolokwializmy w wypowiedzi, - próbuje zastąpić kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozumie pojęcia: <i>synonim</i> i <i>antonim, homonim, neologizm</i> i <i>archaizm, kolokwializm, zapożyczenie, związek frazeologiczny</i>, - odróżnia skrót od skrótowca, synonim od antonimu i homonimu, - wskazuje synonimy, antonimy i homonimy, - wskazuje wyrazy bliskoznaczne i wyrazy pokrewne, - rozpoznaje frazeologizmy, - zna znaczenie wybranych związków frazeologicznych, - wie, co odróżnia neologizmy artystyczne od obiegowych, - zna różne rodzaje neologizmów obiegowych, - zna funkcje neologizmów, - zna typy archaizmów, - zna funkcje archaizmów, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady synonimów, antonimów i homonimów, - wskazuje różnicę między wyrazem bliskoznacznym a pokrewnym, - wskazuje związki frazeologiczne w utworze, rozumie ich znaczenie, - podaje przykłady neologizmów artystycznych i obiegowych, - wskazuje różne rodzaje neologizmów obiegowych, - wymienia funkcje neologizmów, - rozróżnia typy archaizmów i określa ich funkcje, - określa funkcje kolokwializmów, - wskazuje kolokwializmy w wypowiedzi, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - definiuje pojęcia: <i>synonim</i> i <i>antonim, homonim, neologizm</i> i <i>archaizm, kolokwializm, zapożyczenie, związek frazeologiczny</i>, odwołuje się do przykładów, - tworzy synonimy, antonimy konkretnych słów, - wyjaśnia różnicę między wyrazem bliskoznacznym a pokrewnym, - podaje przykłady związków frazeologicznych, wyjaśnia ich znaczenia, - rozpoznaje w tekście neologizmy artystyczne i obiegowe, - podaje przykłady różnych neologizmów obiegowych, - wyjaśnia funkcje neologizmów, - omawia na przykładach typy i funkcje archaizmów, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcjonalnie wykorzystuje zdobyte wiadomości, - urozmaica język swojej wypowiedzi, - świadomie stosuje neologizmy w swoich wypowiedziach, - świadomie używa kolokwializmów i archaizmów w celu stylizacji tekstu, - na bieżąco wzbogaca swoje słownictwo, - koryguje błędy swoje i innych.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA				
<ul style="list-style-type: none"> - wie, że zapożyczenie można zastąpić wyrazem rodzimym, - wie, że słownictwo ulega ciągłemu wzbogacaniu. 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje archaizmy w utworze, - rozumie pojęcie <i>kolokwializm</i>, - rozpoznaje kolokwializmy w wypowiedzi, - zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, - zna różne rodzaje zapożyczeń, rozumie ich funkcje, - wypowiada się na temat przydatności zapożyczeń, - zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi, - zna sposoby wzbogacania słownictwa. 	<ul style="list-style-type: none"> - poprawnie zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, - wymienia różne rodzaje zapożyczeń i wyjaśnia ich funkcje, - omawia przydatność zapożyczeń, - poprawnie zastępuje zapożyczenia wyrazami rodzimymi. 	<ul style="list-style-type: none"> - interpretuje tekst, biorąc pod uwagę znaczenie i funkcję archaizmów, - omawia na przykładach funkcje kolokwializmów, - interpretuje użycie kolokwializmów w tekście, - bezbłędnie zastępuje kolokwializmy wyrazami ze słownictwa ogólnego, - podaje przykłady wyrazów rodzimych i zapożyczeń, bezbłędnie zastępuje zapożyczenia, - omawia funkcje i znaczenie różnych typów zapożyczeń, ocenia ich przydatność, - stosuje różne sposoby wzbogacania słownictwa. 	

Komunikacja językowa i kultura języka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
KOMUNIKACJA JĘZYKOWA I KULTURA JĘZYKA				
<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcie grzeczności językowej, - rozpoznaje niektóre zwroty grzecznościowe, - zna zasady pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach, - wie, że istnieje pojęcie normy językowej, - wie, że istnieje norma wzorcowa i norma użytkowa - zna pojęcie błędu językowego, - wie, że istnieją różne rodzaje błędów językowych, - rozpoznaje teksty reklamowe, - wskazuje slogany reklamowe, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, na czym polega grzeczność językowa, - wskazuje zwroty grzecznościowe w liście, - omawia zasady pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach, - wie, co to jest norma językowa, - odróżnia normę wzorcową od normy użytkowej, - wie, czym jest błąd językowy, - wymienia rodzaje błędów językowych, - zna cechy i funkcje tekstów reklamowych, - wie, co to jest slogan reklamowy, - odróżnia perswazję od manipulacji językowej, - rozpoznaje środki służące manipulacji 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia pojęcie grzeczności językowej, - podaje przykłady zwrotów grzecznościowych, - przestrzega zasad pisowni zwrotów grzecznościowych, w tym zaimków osobowych w listach, - wyjaśnia, czym jest norma językowa, - wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a normą użytkową, - wyjaśnia pojęcie błędu językowego, - omawia różne rodzaje błędów językowych, - określa cechy i funkcje tekstów reklamowych, - wyjaśnia, czemu służy slogan reklamowy, - wskazuje różnicę między perswazją a manipulacją, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bezbłędnie stosuje zwroty grzecznościowe, w tym zaimki osobowe w liście, - podaje przykłady wskazujące różnicę między normą wzorcową a normą użytkową, - definiuje pojęcie błędu językowego, - rozpoznaje różne rodzaje błędów językowych, - wskazuje cechy i funkcje tekstów reklamowych, - wyjaśnia różnicę między perswazją a manipulacją, - dostrzega w tekście środki służące manipulacji. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawia błędy w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek, - na co dzień wykorzystuje wiedzę o komunikacji językowej i kulturze języka, - świadomie posługuje się perswazją, - nie poddaje się manipulacji językowej ani jej nie używa.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
KOMUNIKACJA JĘZYKOWA I KULTURA JĘZYKA				
<ul style="list-style-type: none"> - wie, że w języku istnieje perswazja oraz manipulacja, - dostrzega manipulację językową. 		<ul style="list-style-type: none"> - wymienia środki służące manipulacji. 		

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
STRESZCZENIE, ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, RECENZJA, WYWIAD				
<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje streszczenie, - podejmuje próbę streszczenia tekstu, - dostrzega informacje w streszczanym tekście, - wie, czym jest rozprawka, - zna pojęcia <i>teza</i> i <i>argument</i>, - wie, że argumenty należy hierarchizować, - wie, że argument powinien być uzasadniony i zawierać odwołanie do przykładu, - wie, czym jest plan kompozycyjny, - zna cechy przemówienia i cel tej formy wypowiedzi, - zna rodzaje argumentów, - zna zwroty do słuchaczy, - wie, że w przemówieniu wykorzystuje się głos i mowę ciała, - odróżnia opowiadanie twórcze od odtwórczego, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - streszcza proste teksty, - wydobywa informacje z tekstu, - wymienia elementy kompozycyjne rozprawki, - formułuje tezę, - wie, czym jest argument, - odróżnia przykład od argumentu, - wie, na czym polega hierarchizacja argumentów, - wie, co to jest wniosek, - zna zasady tworzenia planu kompozycyjnego - zna etapy pracy nad przemówieniem, - dobiera argumenty i zwroty do słuchaczy, - wie, jak wykorzystać głos i mowę ciała, - rozróżnia typy narracji, - wie, na czym polega trójdzielna kompozycja 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - pisze dobre streszczenie, - porządkuje informacje z tekstu, - dostrzega główną myśl tekstu, - wymienia cechy rozprawki, - odróżnia tezę od hipotezy, - odróżnia argument od kontrargumentu, - ilustruje argument przykładem, - próbuje uporządkować wywód, - pracuje nad planem kompozycyjnym, - podejmuje próbę wnioskowania, - pisze rozprawkę z hipotezą oraz przemówienie, w którym odpira przewidywany kontrargument, - uzasadnia dobór argumentów, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - logicznie porządkuje informacje z tekstu, - wskazuje główną myśl tekstu, - stawia ciekawe / oryginalne hipotezy, - formułuje kontrargumenty, - hierarchizuje argumenty, - zgadza się z cudzym poglądem lub z nim polemizuje, rzeczowo uzasadniając własne zdanie, - formułuje wnioski, - porządkuje wywód argumentacyjny, - sporządza plan kompozycyjny, - funkcjonalnie korzysta ze zwrotów do słuchaczy, - używa środków retorycznych, - świadomie wykorzystuje głos i mowę ciała, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie analizuje i interpretuje tekst w celu napisania streszczenia, - samodzielnie pisze spójną i rozwiniętą rozprawkę z tezą oraz hipotezą, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, - samodzielnie pisze spójne przemówienie, używając różnych środków retorycznych i różnych rodzajów argumentów, - publicznie wygłasza swoje przemówienie, - samodzielnie pisze spójne rozwinięte i ciekawe opowiadanie twórcze, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, - samodzielnie pisze spójną

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
STRESZCZENIE, ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, RECENZJA, WYWIAD				
<ul style="list-style-type: none"> - zna typy narracji, - wie, że opowiadanie trzeba odpowiednio skomponować, - zna pojęcia retrospekcji i puenty, - wie, że w recenzji używa się określonego słownictwa, - zna wybrane kryteria oceny tekstów kultury, - zna podstawowe zasady przygotowania wywiadu, - wie, że podczas wywiadu zadaje się różne rodzaje pytań, - pod kierunkiem nauczyciela i / lub w grupie pisze rozprawkę z tezą, proste przemówienie, opowiadanie twórcze oraz recenzję, - przeprowadza prosty wywiad. 	<ul style="list-style-type: none"> opowiadania, rozprawki, przemówienia, recenzji, - rozumie znaczenie retrospekcji i puenty, - zna cechy i kompozycję recenzji, - zna słownictwo typowe dla recenzji, - wymienia kryteria oceny różnych tekstów kultury, - wymienia zasady przygotowania wywiadu, - rozpoznaje różne rodzaje pytań w wywiadzie, - pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze, przemówienie i recenzję, - przeprowadza wywiad zgodnie z zasadami. 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje odpowiednie zwroty do słuchaczy, - wskazuje różnice między opowiadaniem twórczym a odtwórczym, - stosuje różne typy narracji w opowiadaniu, - stosuje akapity dla oznaczenia głównych elementów kompozycyjnych tekstu, - stosuje w opowiadaniu retrospekcję i puentę, - wskazuje słownictwo typowe dla recenzji, - ocenia różne teksty kultury, stosując poznane kryteria, - określa zasady przygotowania wywiadu, - formułuje różnego rodzaju pytania, - przeprowadzając wywiad, uwzględnia cechy gatunkowe tej formy wypowiedzi. 	<ul style="list-style-type: none"> - stosuje w opowiadaniu sześć elementów urozmaicenia stylu, - używa słownictwa typowego dla recenzji, - rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych, - omawia zasady przygotowania wywiadu, - formułuje różnorodne i ciekawe pytania do wywiadu, - pisze rozwiniętą rozprawkę z tezą i hipotezą, ciekawe rozbudowane przemówienie i opowiadanie twórcze, pełną recenzję, - przeprowadza wywiad zgodnie ze wszystkimi wymogami. 	<ul style="list-style-type: none"> rozwiniętą recenzję, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, - projektuje i przeprowadza wywiad zgodnie z zasadami, wykorzystując do tego telefon, - na podstawie nagrania tworzy tekst wywiadu, - koryguje własne i cudze błędy związane z tworzeniem form wypowiedzi.

WYMAGANIA EDUKACYJNE

KLASA 8

I. KSZTAŁCENIE LITERACKIE I KULTUROWE

Czytanie utworów literackich – liryka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
<ul style="list-style-type: none"> – zna pojęcie <i>literatura piękna</i>, – wie, że liryka jest jednym z rodzajów literackich, – odróżnia utwór liryczny od innego utworu, – zna podstawowe cechy utworów lirycznych, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, – krótko opowiada, o czym jest przeczytany wiersz, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy poezji, – czyta wiersz głośno i wyraźnie, – wygłasza z pamięci wskazany utwór liryczny, zwracając uwagę na znaki przestankowe, – wypowiada się na temat przeczytanego wiersza, – podejmuje próbę uzasadnienia swoich wrażeń wywołanych tekstem wiersza, określa nastrój wiersza, – wskazuje w wierszu wartości ważne dla poety, – tworzy projekt pracy (rysunek, drama itp.) interpretującej 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – uzasadnia, dlaczego utwór należy do liryki, – czyta / wygłasza z pamięci wiersz w odpowiednim tempie, – określa temat wiersza, – opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, – wyodrębnia obrazy poetyckie, – nazywa i uzasadnia swoje uczucia wywołane tekstem wiersza, – przedstawia, również w formie przekładu 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wyjaśnia, na czym polega język poezji, – czytając / recytując wiersz, stosuje odpowiednie tempo, intonację i modulację, – dokonuje interpretacji głosowej utworu lirycznego, – ciekawie opowiada o sytuacji przedstawionej w wierszu, o podmiocie lirycznym, bohaterach i ich uczuciach, – opisuje zachowanie bohatera wiersza i wyraża swoją opinię na ten temat, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – prezentuje informacje na temat wiersza w dowolnie wybranej formie, w tym w formie interaktywnej, – samodzielnie analizuje i interpretuje utwór poetycki, – tworzy własne przykłady poznanych środków artystycznych, – wyjaśnia funkcje środków artystycznych, – omawia wyczerpująco sytuację przedstawioną

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
<ul style="list-style-type: none"> - nazywa swoje wrażenia wywołane tekstem wiersza, - wyjaśnia pojęcie <i>podmiot liryczny</i>, - wie, kto to bohater liryczny, - wyjaśnia pojęcie adresata / odbiorcy utworu, - odróżnia podmiot liryczny od adresata, - odróżnia wers od strofy (zwrotki), - wyjaśnia, czym są rym, wers, refren, - zna nazwy środków artystycznych: <i>epitet</i>, <i>porównanie</i>, <i>przenośnia</i>, <i>wyraz dźwiękonaśladowczy</i>, <i>uosobienie</i>, <i>apostrofa</i>, <i>ożywienie</i>, <i>symbol</i>, <i>neologizm</i>, - wymienia elementy rytmizujące: wers, strofa, rym, rytm, 	<p>wiersz – przykład intersemiotyczny,</p> <ul style="list-style-type: none"> - nazywa wyrazy wskazujące na osobę mówiącą w wierszu (podmiot liryczny) i adresata, - opowiada o podmiocie lirycznym, przedstawiając jego myśli i uczucia, - określa adresata wiersza, - wskazuje wers ze zwrotem do adresata, - wskazuje bohatera wiersza, - rozpoznaje w wierszach epitetę, porównania, wyrazy dźwiękonaśladowcze, ożywienia, symbole, - wskazuje w wierszu rymy, - rozpoznaje elementy rytmizujące utwór, - rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę, - dzieli wersy na sylaby, - wie, na czym polega ironia i rozumie jej funkcje w utworach lirycznych, - rozpoznaje przesłanie utworu i wypowiada się na temat jego aktualności, 	<p>intersemiotycznego (np. rysunek, drama itp.), jak rozumie omawiany wiersz,</p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje cechy podmiotu lirycznego, - określa cechy bohatera wiersza, - porównuje i nazywa rymy w dwóch dowolnie wybranych strofach, - rozpoznaje w utworach lirycznych przenośnię, uosobienia, neologizmy artystyczne, - rozpoznaje refren jako element rytmizujący utwór, - wymienia cechy hymnu, pieśni, trenu, fraszki, - wyjaśnia, na czym polega ironia, - dostrzega ironię w omawianych wierszach, - formułuje przesłanie utworu lirycznego i zastanawia się nad jego aktualnością, 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje doświadczenia bohatera z własnymi, - opisuje adresata wiersza, - wskazuje cytaty, dzięki którym nazywa uczucia wywołane treścią wiersza, - wyjaśnia przesłanie wiersza, - wyjaśnia znaczenie przenośne utworu lirycznego, - uzasadnia własne rozumienie wiersza, - rozpoznaje funkcje środków artystycznych w omawianych wierszach, - odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, - wskazuje w wierszu elementy rytmizujące, - wskazuje cechy pieśni, trenu, fraszki, definiuje pojęcie ironii, - omawia znaczenie ironii w danym utworze, - wyjaśnia przesłanie utworu lirycznego i ocenia jego aktualność, 	<p>w wierszu i odwołuje się do własnych doświadczeń,</p> <ul style="list-style-type: none"> - interpretuje wiersz i uzasadnia swoją tezę interpretacyjną, odwołując się do elementów utworu, - wie, kim jest podmiot liryczny, odwołując się do treści wiersza, - charakteryzuje bohatera, odwołując się do treści wiersza, - porównuje podmiot liryczny z adresatem i bohaterem wiersza i przedstawia wnioski, - rozpoznaje hymn, pieśń, tren, fraszkę wśród innych gatunków literackich, - tworzy pytania do hipotezy interpretacyjnej, - w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY LIRYCZNE				
<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcia hymnu, pieśni, fraszki, trenu, - przedstawia tematykę wiersza, - zna pojęcie ironii, - wie, jakie jest przesłanie wiersza, - nazywa wartości ważne dla podmiotu lirycznego - rozpoznaje w utworach lirycznych wartości ważne dla Polaków, - dostrzega w omawianych wierszach elementy historyczne, - wymienia autorów utworów lirycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - na podstawie poznanych wierszy tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów, - wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omawianych utworach, - rozumie słowo <i>kontekst</i> i zna rodzaje kontekstów, - zna elementy z życia autorów utworów lirycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, - dostrzega różne konteksty w omawianych utworach lirycznych, - odwołuje się do biografii autora w interpretacji utworów lirycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawiając utwory liryczne, nawiązuje do kontekstów: historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, - dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach lirycznych. 	<ul style="list-style-type: none"> - w interpretacji utworów lirycznych wykorzystuje potrzebne konteksty, np. biograficzny, historyczny, historycznoliteracki, kulturowy, filozoficzny, społeczny.

Czytanie utworów literackich – epika

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
<ul style="list-style-type: none"> - wie, że epika jest jednym z rodzajów literackich, - odróżnia utwór epicki od utworu lirycznego i dramatu, - wymienia elementy świata przedstawionego: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, - rozpoznaje fikcję literacką, - wskazuje elementy realistyczne (rzeczywiste) w omawianych utworach epickich, - zna gatunki epickie: mit, bajka, baśń, legenda, przypowieść, opowiadanie, nowela, powieść, epopeja, - wymienia tytuł jako element budowy utworu epickiego, - wymienia wybrane 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy utworu epickiego, - opisuje wybrane elementy świata przedstawionego, - wskazuje elementy realistyczne i fantastyczne w utworach epickich, - wymienia cechy gatunkowe mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei, - wyszukuje w tekście określone informacje, - wskazuje tytuł jako element budowy utworu epickiego, - ustala kolejność zdarzeń, - nazywa rodzaj narratora i narracji, - rozpoznaje typy-bohaterów w utworze i ich cechy, - przedstawia wybranego bohatera i - rozpoznaje wątki poboczne, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - czyta głośno, wyraźnie, z odpowiednią artykulacją i uwzględnieniem znaków interpunkcyjnych, - rozpoznaje rodzaj literacki czytanego tekstu – epika, - rozpoznaje czytany utwór jako mit, bajkę, baśń, legendę, przypowieść, opowiadanie, nowelę, powieść, epopeję, - opowiada o elementach świata przedstawionego, - odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych - zna elementy konstrukcyjne utworu epickiego, - opowiada o wybranych wydarzeniach fabuły, - charakteryzuje narratora utworu, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - analizuje elementy świata przedstawionego i wyciąga wnioski, - wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi i fantastycznymi w utworach epickich, - uzasadnia przynależność rodzajową utworu do epiki oraz gatunkową do mitu, bajki, baśni, legendy, przypowieści, opowiadania, noweli, powieści, epopei, - rozpoznaje elementy konstrukcyjne utworu epickiego, - rozpoznaje związki przyczynowo- skutkowe, - wskazuje cechy narratora w zależności od jego rodzaju, 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - porównuje elementy świata przedstawionego różnych utworów, - uzasadnia przynależność rodzajową i gatunkową utworu epickiego, podając odpowiednie przykłady, - rozpoznaje funkcje elementów budowy utworu: tytułu, podtytułu, puenty, motta, dedykacji, punktu kulminacyjnego, - porównuje narratorów w różnych utworach, - charakteryzuje bohatera, również za pomocą narzędzi interaktywnych, - porównuje narrację pierwszoosobową z trzecioosobową i przedstawia wnioski,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
<p>wydarzenia tworzące akcję utworu,</p> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje, kim jest osoba wypowiadająca się w utworze epickim, - rozpoznaje i wymienia bohaterów utworu, - zna pojęcia: <i>narrator</i> i <i>narracja</i>, - rozpoznaje w utworze wątek główny, - nazywa swoje wrażenia wywołane lekturą tekstu, - rozpoznaje w tekście znaczenia dosłowne, - wypowiada się na temat treści utworu, zachowując kolejność zdarzeń, - wie, że tekst może mieć znaczenie przenośne, - wie, czym jest alegoria i symbol w utworze epickim, - wymienia cechy bohatera, - wie, jakie jest przesłanie utworu epickiego, 	<ul style="list-style-type: none"> - wypowiada się na temat przeczytanego utworu, - wskazuje wartości ważne dla bohaterów, - omawia postawę bohatera, - rozpoznaje w utworze ważne informacje, - tworzy projekt pracy (rysunek, drama, spektakl teatralny itp.) będącej interpretacją utworu – przykład intersemiotyczny, - dostrzega przenośny sens opowieści z Biblii, - rozpoznaje w tekście alegorię i symbol, - rozpoznaje przesłanie utworu, - na podstawie poznanych tekstów i tworzy drabinę wartości ważnych dla Polaków na przestrzeni dziejów, - wymienia wydarzenia historyczne zawarte w omówionych tekstach, - rozumie słowo <i>kontekst</i> i zna rodzaje kontekstów w utworach epickich. 	<ul style="list-style-type: none"> - określa, czy dany bohater jest główny czy drugoplanowy, - wymienia większość cech bohaterów, - uzasadnia rodzaj narracji: pierwszoosobowej i trzecioosobowej, - omawia wątek główny, - określa doświadczenia bohaterów, - prezentuje własne rozumienie utworu, - rozpoznaje informacje mniej ważne w utworze, - rozpoznaje fakty i opinie, - odczytuje omawiane teksty na podstawie stworzonego przekładu intersemiotycznego, - omawia przenośne znaczenia opowieści biblijnych, - podaje przykłady alegorii i symbolu, - zna przyczyny niepowodzeń bohatera, - wypowiada się na temat przesłania utworu, 	<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje rodzaj bohatera w omawianym utworze, - określa relacje łączące bohaterów utworu, - uzasadnia wskazane cechy bohaterów, odwołując się do treści utworu, - selekcjonuje zebrane informacje o bohaterze, - odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, - dokonuje analizy fragmentu utworu, aby określić rodzaj narracji, - określa tematykę utworu, - omawia wątek poboczny, - porównuje doświadczenia bohaterów literackich z własnymi doświadczeniami, - odróżnia informacje ważne od mniej istotnych, - porównuje treść czytanych utworów z własnymi doświadczeniami, - interpretuje biblijne opowieści, 	<ul style="list-style-type: none"> - określa problematykę utworu i prezentuje ją w twórczy sposób, - ciekawie prezentuje własną interpretację biblijnych opowieści, - w interpretacji utworów epickich wykorzystuje odwołania do wartości uniwersalnych związanych z postawami społecznymi, narodowymi, religijnymi, etycznymi, - w interpretacji utworów epickich odwołuje się do kontekstu biograficznego, - wyjaśnia wpływ kontekstu historycznego i historycznoliterackiego na treść i formę utworów epickich, - porównuje utwory epickie z różnych kultur i epok, uwzględniając kontekst kulturowy, filozoficzny i społeczny.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY EPICKIE				
<ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje w utworach epickich wartości ważne dla Polaków, - dostrzega w omawianych utworach epickich elementy historyczne, - wymienia autorów utworów epickich wskazanych w <i>Podstawie programowej</i>. 		<ul style="list-style-type: none"> - porównuje wartości ważne dla Polaków ze swoimi wartościami, - dostrzega różne konteksty w omawianych utworach epickich, - posługuje się biografią autora w interpretacji utworów epickich. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia funkcje alegorii, - ocenia postawę bohatera i przyczyny jego niepowodzenia, - formułuje przesłanie utworu, - omawiając utwory epickie, nawiązuje do kontekstów, np. historycznego, biograficznego, filozoficznego, kulturowego, - dostrzega i wskazuje nawiązania biograficzne w omawianych utworach epickich. 	

Czytanie utworów literackich – dramat

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY DRAMATYCZNE				
<ul style="list-style-type: none"> - zna pojęcie dramatu, - wie, że dramat to jeden z rodzajów literackich, - wie, że gatunki dramatu to tragedia i komedia, 	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> <ul style="list-style-type: none"> - wie, czym cechuje się dramat jako rodzaj literacki, 	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> <ul style="list-style-type: none"> - rozpoznaje dramat jako rodzaj literacki, 	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> <ul style="list-style-type: none"> - uzasadnia, dlaczego utwór jest dramatem, 	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> <ul style="list-style-type: none"> - udowadnia, że utwór jest dramatem, podając

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY DRAMATYCZNE				
<ul style="list-style-type: none"> - zna podstawowe cechy utworów dramatycznych, - odróżnia utwór pisany prozą i wierszem od dramatu, - wymienia elementy świata przedstawionego w dramacie: czas, miejsce akcji, bohaterowie, wydarzenia, - wie, czym się różni realizm od fantastyki w dramacie, - wie, że dzieło dramatyczne ma kontekst kulturowy i biograficzny, - wymienia utwory dramatyczne poznane w klasach 7 i 8, - zna utwory dramatyczne z kanonu lektur obowiązkowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, czym cechuje się tragedia i komedia, - opisuje elementy świata przedstawionego w dramacie, - wymienia charakterystyczne elementy dramatu: akt, scena, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, - omawia elementy realistyczne i fantastyczne w dramacie, - rozpoznaje rodzaje bohaterów w dramacie, - zna pojęcie bohatera tragicznego i komizmu, - zna etapy rozwoju akcji dramatycznej, - rozumie pojęcie dramatu romantycznego, - wypowiada się na temat dramatów poznanych w klasach 7 i 8, - krótko opowiada, o czym jest utwór dramatyczny z kanonu lektur obowiązkowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - wymienia cechy tragedii i komedii, - opowiada o elementach świata przedstawionego w dramacie, - wskazuje akt, scenę, tekst główny, didaskalia, monolog, dialog, - odróżnia elementy realistyczne od fantastycznych, - określa rodzaj bohatera: główny i drugoplanowy, - wskazuje bohatera tragicznego, - ocenia bohaterów dramatu, - określa, na czym polega komizm, - nazywa etapy rozwoju akcji dramatycznej, - rozumie kontekst kulturowy i biograficzny dramatu, - rozpoznaje cechy dramatu romantycznego, - prezentuje w dowolnej formie (w tym w formie interaktywnej) treść dramatów z kanonu lektur obowiązkowych. 	<ul style="list-style-type: none"> - omawia cechy rodzajowe dramatu i cechy gatunkowe tragedii i komedii, - wyjaśnia różnice między elementami realistycznymi a fantastycznymi dramatu, - rozpoznaje związki przyczynowo- skutkowe, rodzaj bohatera, - określa relacje łączące bohaterów, - odróżnia bohatera głównego od drugoplanowego, - określa funkcje komizmu, - wyjaśnia, dlaczego dana postać jest bohaterem tragicznym, - omawia etapy rozwoju akcji dramatycznej, - wskazuje w utworze cechy dramatu romantycznego, - wyjaśnia kontekst kulturowy i biograficzny dramatów poznanych w klasach 7 i 8. 	<ul style="list-style-type: none"> odpowiednie przykłady z tekstu, - określa funkcje komizmu, - prezentuje według własnego pomysłu, z wykorzystaniem narzędzi interaktywnych, jak rozumie wzajemne zależności między wydarzeniami w dramatach z kanonu lektur obowiązkowych, - określa problematykę dramatów poznanych w klasach 7 i 8 i prezentuje ją w twórczy sposób, - wyczerpująco wypowiada się na temat wydarzeń przedstawionych w dramatach z kanonu lektur obowiązkowych, odwołując się do znajomości całej lektury.

Czytanie utworów literackich – utwory synkretyczne

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
UTWORY SYNKRETYCZNE (M.IN. BALLADA)				
<ul style="list-style-type: none"> – wie, że ballada zawiera elementy epiki, liryki i dramatu, – wymienia elementy świata przedstawionego w balladzie, – wie, czym jest punkt kulminacyjny w balladzie, – wymienia utwory synkretyczne poznane w klasach 7 i 8,⁺ – rozumie znaczenie synkretyzmu. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – zna cechy ballady, – dostrzega w balladzie elementy epiki, liryki i dramatu, – omawia elementy świata przedstawionego w balladzie; – wyjaśnia, czym jest punkt kulminacyjny w balladzie, – wypowiada się na temat utworów synkretycznych poznanych w klasach 7 i 8, – krótko opowiada, o czym jest utwór synkretyczny z kanonu lektur obowiązkowych, – dostrzega w sztuce nawiązania do poznanych utworów synkretycznych. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy ballady, – wie, na czym polega synkretyzm ballady, – porządkuje wydarzenia ballady w sposób przyczynowo- skutkowy, – ocenia dzieła sztuki nawiązujące do poznanych utworów synkretycznych,⁺ – tworzy ciekawe wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi z kanonu lektur obowiązkowych. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – wnikliwie omawia cechy ballady, – wyjaśnia, na czym polega synkretyzm danego dzieła, – określa funkcje punktu kulminacyjnego w balladzie, – porządkuje zebrany materiał na temat utworów synkretycznych z kanonu lektur obowiązkowych, – interpretuje dzieła sztuki nawiązujące do poznanych utworów synkretycznych; – tworzy rozbudowane wypowiedzi inspirowane utworami synkretycznymi. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie analizuje i interpretuje utwory synkretyczne z kanonu lektur obowiązkowych, – prezentuje według własnego pomysłu, również interaktywnie, świat przedstawiony w poznanych utworach synkretycznych.

Odbiór tekstów kultury

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
INNE TEKSTY KULTURY				
<ul style="list-style-type: none"> - określa tematykę poznanych tekstów kultury, - wymienia elementy tekstu kultury, - nazywa wrażenia wywołane tekstem kultury, - dostrzega różnice między literaturą piękną a literaturą publicystyczną, naukową i popularnonaukową, - wie, że są różne gatunki dziennikarskie, - rozpoznaje cechy wywiadu, artykułu, reportażu wśród gatunków publicystycznych, - wie, co to jest lid. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wyszukuje potrzebne informacje, - prezentuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii itp., - cytuje odpowiednie fragmenty tekstu publicystycznego, popularnonaukowego lub naukowego, - rozpoznaje gatunki dziennikarskie: wywiad, artykuł, reportaż, - podaje funkcje lidu, - dostrzega wartości estetyczne poznanych tekstów kultury. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wskazuje cechy tekstów kultury, - nazywa emocje, które mogą odczuwać postacie z obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, - przedstawia własne rozumienie tekstu kultury, - określa funkcje literatury pięknej, publicystycznej, popularnonaukowej i naukowej, - określa podstawowe cechy wywiadu, artykułu, reportażu, - określa znaczenie lidu. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - opowiada w kilku zdaniach o problemie rozważanym w tekście, - opisuje elementy obrazu, grafiki, rzeźby, fotografii, - uzasadnia własne rozumienie tekstu kultury, - znajduje w tekstach współczesnej kultury popularnej (np. w filmach, komiksach, piosenkach) nawiązania do tradycyjnych wątków literackich i kulturowych, - porównuje różne dzieła, - omawia funkcje lidu. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - omawia elementy sztuki plastycznej: plan, barwy, kompozycję, światło, ruch, - dokonuje przekładu intersemiotycznego, np. tworzy historię, która mogłaby się wydarzyć w miejscu ukazanym na obrazie czy fotografii, - przedstawia własną interpretację dzieła sztuki.

II. KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
SŁOWOTWÓRSTWO				
<ul style="list-style-type: none"> - wie, czym są wyrazy złożone i zna podstawowe zasady ich pisowni. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, czym zajmuje się słowotwórstwo, - rozpoznaje wyrazy pokrewne, - rozpoznaje wyrazy złożone, - zna zasady tworzenia i pisowni wyrazów złożonych. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - podaje przykłady kategorii znaczeniowych wyrazów, - omawia zasady tworzenia wyrazów złożonych i objaśnia ich pisownię. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzy wyrazy złożone - stosuje w praktyce zasady pisowni wyrazów złożonych. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bezbłędnie analizuje budowę słowotwórczą wyrazu.

Gramatyka języka polskiego – fleksja

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
FLEKSJA				
<ul style="list-style-type: none"> - zna wybrane zasady zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców, - zna zasady odmiany imion i nazwisk w języku polskim. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzy imiesłowy z partykułą <i>nie</i>, - zna zasady pisowni <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, - wymienia zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych, nazw mieszkańców oraz imion i nazwisk. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, - rozpoznaje nazwy miejscowe, - stosuje zasady odmiany i zapisu nazw miejscowych i nazw mieszkańców, - poprawnie odmienia imiona i nazwiska.. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bezbłędnie zapisuje <i>nie</i> z różnymi częściami mowy - uwzględnienia wyjątki od zasad pisowni partykuły <i>nie</i>, - podaje własne przykłady nazw miejscowych, - bezbłędnie odmienia i zapisuje nazwy miejscowe, nazwy mieszkańców oraz imiona i nazwiska, - wyjaśnia pochodzenie imion i nazwisk. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawia błędy swoje i innych w zapisie <i>nie</i> z różnymi częściami mowy, w tym z wyjątkami, - koryguje błędy swoje i innych w odmianie i zapisie nazw miejscowych, nazw mieszkańców oraz imion i nazwisk.

Gramatyka języka polskiego – składnia

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
SKŁADNIA				
<ul style="list-style-type: none"> – wie, że w polskiej składni istnieją równoważniki zdania, zdania pojedyncze i złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – próbuje przekształcać równoważnik w zdanie pojedyncze, a następnie w zdanie złożone oraz w wypowiedzenie z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – zna zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych, – rozumie różnicę między mową zależną a niezależną. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozróżnia równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – zna typy zdań złożonych, – tworzy wypowiedzenia wielokrotnie złożone ze zdań pojedynczych, – stosuje zasady interpunkcji w zdaniach wielokrotnie złożonych, – odróżnia mowę zależną od mowy niezależnej i umie wskazać je w tekście 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – rozpoznaje w tekście równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, – przekształca wypowiedzenia zbudowane z różnego rodzaju zdań złożonych, – przekształca mowę zależną na niezależną i odwrotnie, – uzupełnia zdania wyliczeniami i wtrąceniami z zachowaniem zasad interpunkcji. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – układa równoważniki zdań, zdania pojedyncze, złożone (współrzędnie, podrzędnie i wielokrotnie) oraz wypowiedzenia z imiesłowowym równoważnikiem zdania, zachowując poprawną interpunkcję, – odpowiednio nazywa wypowiedzenia składowe zdań wielokrotnie złożonych, – stosuje imiesłowowy równoważnik zdania w swoich wypowiedziach, – przy zapisie dialogu stosuje poprawną interpunkcję. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – poprawnie stosuje w swoich wypowiedziach zdanie, równoważnik zdania, imiesłowowy równoważnik zdania oraz wypowiedzenia wielokrotnie złożone, – wskazuje i poprawia błędy związane z użyciem imiesłowowego równoważnika zdania oraz składnią zdania złożonego, – przeprowadza analizę składniową zdań wielokrotnie złożonych, – redaguje tekst, w którym wypowiedzi bohaterów zapisuje w formie mowy niezależnej.

Zróżnicowanie języka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
ZRÓŻNICOWANIE JĘZYKA				
<ul style="list-style-type: none"> - wie, czym jest słownictwo wartościujące, - rozróżnia synonim od antonimu i homonimu, a archaizm od neologizmu, - dostrzega archaizmy w utworze, - wie, że zapożyczenie można zastąpić wyrazem rodzimym, - odróżnia treść i zakres znaczeniowy wyrazu, - wie, że zasób słownictwa jest stale wzbogacany, - wie, co to jest styl językowy, - zna różne rodzaje stylów językowych. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - tworzy wyrazy o szerszym zakresie lub bogatszej treści, - rozpoznaje zdrobnienia i zgrubienia, - zna sposoby wzbogacania słownictwa, - rozpoznaje różnice między językiem mówionym a pisany, oficjalnym a nieoficjalnym, - rozpoznaje różne rodzaje stylów językowych, - zna środki językowe charakterystyczne dla różnych stylów. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wymienia różne rodzaje zapożyczeń, wyjaśnia ich funkcje i omawia ich przydatność, - rozpoznaje i omawia wyznaczniki stylu językowego, - rozpoznaje cechy stylu w czytanych tekstach, - omawia różne rodzaje stylów językowych. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - stosuje różne sposoby wzbogacania słownictwa, - podaje przykłady tekstów pisanych różnymi stylami. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - funkcjonalnie wykorzystuje zdobyte wiadomości, - urozmaica język swojej wypowiedzi, - na bieżąco wzbogaca swoje słownictwo, - koryguje błędy swoje i innych, - tworzy prace w odpowiednim stylu językowym.

Komunikacja językowa i kultura języka

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
KOMUNIKACJA JĘZYKOWA I KULTURA JĘZYKA				
<ul style="list-style-type: none"> - zna zasady pisowni, - wie, że istnieje norma wzorcowa i norma użytkowa, - wie, że istnieją różne rodzaje błędów językowych, - rozpoznaje teksty reklamowe, - wskazuje slogany reklamowe, - wie, że w języku istnieje perswazja, - dostrzega manipulację językową, - zna zasady dyskusowania, - stara się zabierać głos w dyskusji, - formułuje argumenty. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wie, co to jest norma językowa i błąd językowy, - wymienia rodzaje błędów, - odróżnia normę wzorcową od normy użytkowej, - zna cechy i funkcje tekstów reklamowych, - wie, czym jest slogan, - odróżnia perswazję od manipulacji, - rozpoznaje środki służące manipulacji językowej, - zna znaczenie języka ciała w komunikacji, - zna środki retoryczne stosowane w dyskusji, - podaje przykłady słownictwa modnego, - wyraża opinię na temat zjawisk językowych i ochrony polszczyzny. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a normą użytkową, - omawia różne rodzaje błędów językowych, - przekształca wypowiedzi tak, by usunąć błędy, - określa cechy i funkcje tekstów reklamowych, - wskazuje różnicę między perswazją a manipulacją, - ocenia zasady dyskusowania, - przedstawia argumenty w dyskusji, - stosuje środki retoryczne, - wyjaśnia, na czym polega kultura języka, - podaje przykłady mody językowej. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - na przykładach wyjaśnia różnicę między normą wzorcową a użytkową, - w praktyce rozpoznaje i eliminuje różne rodzaje błędów językowych, - podaje przykłady sloganów reklamowych, - wskazuje w tekście środki służące manipulacji, - stosuje w praktyce zasady dyskusowania, - poprawnie stosuje środki retoryczne, - zastępuje słownictwo modne synonimami, - uzasadnia opinię na temat zjawisk językowych i ochrony polszczyzny. 	<p><u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - poprawia błędy w pracach swoich oraz kolegów / koleżanek, - na co dzień wykorzystuje wiedzę o komunikacji językowej i kulturze języka, - świadomie posługuje się perswazją, - nie poddaje się manipulacji językowej ani jej nie używa, - zna różne odmiany dyskusji, - bierze udział w debacie.

Ortografia i interpunkcja

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
ORTOGRAFIA I INTERPUNKCJA				
<ul style="list-style-type: none"> – zna zasady interpunkcji w zdaniach oraz sposoby przytaczania cudzej wypowiedzi. 	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> <ul style="list-style-type: none"> – rozumie, że na ortografię wpływa związek między formami fleksyjnymi oraz wyrazami pokrewnymi, – stosuje zasady poprawnej pisowni i interpunkcji. 	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> <ul style="list-style-type: none"> – wie, co łączy ortografię z tradycją, – rozumie, że pisownia odzwierciedla zmiany, które kiedyś zaszły w języku, 	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> <ul style="list-style-type: none"> – w praktyce stosuje się do zasad polskiej ortografii i interpunkcji. 	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> <ul style="list-style-type: none"> – poprawia błędy ortograficzne i interpunkcyjne w pracach.

III. TWORZENIE WYPOWIEDZI

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, CV, LIST MOTYWACYJNY, PODANIE				
<ul style="list-style-type: none"> – wie, czym jest rozprawka, – zna pojęcia <i>teza</i> i <i>argument</i>, – wie, że argumenty należy hierarchizować, – wie, że argument powinien być uzasadniony i zawierać odwołanie do przykładu, 	<u>spełnia wymagania na ocenę dopuszczającą, a ponadto:</u> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia elementy kompozycyjne rozprawki, – formułuje tezę, – wie, czym jest argument, – odróżnia przykład od argumentu, 	<u>spełnia wymagania na ocenę dostateczną, a ponadto:</u> <ul style="list-style-type: none"> – wymienia cechy rozprawki, – odróżnia tezę od hipotezy, – odróżnia argument od kontrargumentu, – ilustruje argument przykładem, 	<u>spełnia wymagania na ocenę dobrą, a ponadto:</u> <ul style="list-style-type: none"> – stawia ciekawe / oryginalne hipotezy, – formułuje kontrargumenty, – hierarchizuje argumenty, 	<u>spełnia wymagania na ocenę bardzo dobrą, a ponadto:</u> <ul style="list-style-type: none"> – samodzielnie pisze spójną i rozwiniętą rozprawkę z tezą oraz hipotezą, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi,

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, CV, LIST MOTYWACYJNY, PODANIE				
<ul style="list-style-type: none"> - wie, czym jest plan kompozycyjny, - zna cechy przemówienia i cel tej formy wypowiedzi, - zna rodzaje argumentów, - zna zwroty do słuchaczy, - zna typy narracji, - wie, że opowiadanie trzeba odpowiednio skomponować, - zna pojęcia retrospekcji i puenty, - pod kierunkiem nauczyciela i / lub w grupie pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze oraz proste przemówienie, - zna pojęcie spójności tekstu, - zna wybrane kryteria oceny różnych form wypowiedzi, - wie, czym są teksty użytkowe, - wie, czemu służą CV i list motywacyjny. 	<ul style="list-style-type: none"> - wie, na czym polega hierarchizacja argumentów, - wie, co to jest wniosek, - zna zasady tworzenia planu kompozycyjnego - zna etapy pracy nad przemówieniem, - dobiera argumenty i zwroty do słuchaczy, - rozróżnia typy narracji, - wie, na czym polega trójdzielna kompozycja opowiadania, rozprawki, przemówienia, - rozumie znaczenie retrospekcji i puenty, - pisze rozprawkę z tezą, opowiadanie twórcze i przemówienie, - zna środki językowe nadające tekstowi spójność, - przekształca tekst tak, by tworzył logiczną całość, - rozpoznaje w tekstach wnioskowanie, - wymienia kryteria oceny różnych form wypowiedzi, 	<ul style="list-style-type: none"> - próbuje uporządkować wywód, - pracuje nad planem kompozycyjnym, - podejmuje próbę wnioskowania, - pisze rozprawkę z hipotezą oraz przemówienie, w którym odpira przewidywany kontrargument, - uzasadnia dobór argumentów, - stosuje odpowiednie zwroty do słuchaczy, - wskazuje różnice między opowiadaniem twórczym a odtwórczym, - stosuje różne typy narracji w opowiadaniu, - stosuje akapity dla oznaczenia głównych elementów kompozycyjnych tekstu, - stosuje w opowiadaniu retrospekcję i puentę, - dba o spójność tworzonego tekstu, - stosuje środki językowe nadające tekstowi spójność, 	<ul style="list-style-type: none"> - zgadza się z cudzym poglądem lub z nim polemizuje, rzeczowo uzasadniając własne zdanie, - formułuje wnioski, - porządkuje wywód argumentacyjny, - sporządza plan kompozycyjny, - funkcjonalnie korzysta ze zwrotów do słuchaczy, - używa środków retorycznych, - stosuje w opowiadaniu sześć elementów urozmaicenia stylu, - rozumie rolę akapitów jako spójnych całości myślowych w tworzeniu wypowiedzi pisemnych, - pisze rozwiniętą rozprawkę z tezą i hipotezą, ciekawe rozbudowane przemówienie i opowiadanie twórcze, - omawia zasady tworzenia konkretnych tekstów użytkowych, 	<ul style="list-style-type: none"> - samodzielnie pisze spójne przemówienie, używając różnych środków retorycznych i różnych rodzajów argumentów, - samodzielnie pisze spójne rozwinięte i ciekawe opowiadanie twórcze, uwzględniając wszystkie wymogi tej formy wypowiedzi, - koryguje własne i cudze błędy związane z tworzeniem form wypowiedzi, - tworzy bezbłędnie pisma użytkowe.

ocena dopuszczająca	ocena dostateczna	ocena dobra	ocena bardzo dobra	ocena celująca
Uczeń				
ROZPRAWKA, OPOWIADANIE TWÓRCZE, PRZEMÓWIENIE, CV, LIST MOTYWACYJNY, PODANIE				
	<ul style="list-style-type: none"> - odróżnia podanie od innych form użytkowych, - zna elementy kompozycyjne CV i listu motywacyjnego. 	<ul style="list-style-type: none"> - ocenia różne formy wypowiedzi, stosując poznane kryteria, - wyjaśnia, czym są CV, list motywacyjny i podanie, - umie napisać wskazany tekst użytkowy. 	<ul style="list-style-type: none"> - tworzy tekst jako logiczną całość, - pisze podanie zgodnie z wszelkimi wymogami tej formy wypowiedzi, - poprawnie tworzy dokumenty aplikacyjne. 	